Ազգ

Azg
armenian daily

8 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2000 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 200 (2168)

Ամերիկյան տարբերա՞կ Ֆրանսիայի Սենատում

ԱՆԿԱՐԱ, 7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Միլիեթ» թերթը տեղեկացնում է, որ երկյուղելով Ֆրանսիայի Սենատում ցեղասպանության օրինագծի ընդունման հավանականությունից, Անկարան կրկին դիմել է «նամակային դիվանագիտության»: Նախագահ Ահմեդ Նեջդեթ Սեզերից հետո Ֆրանսիայի իրենց պաշտոնակիցներին նամակներ են ղրկել Թուրքիայի վարչապետ Էջեւիթը, արտգործնախարար Իսմայիլ Ջեմը եւ պաշտպանության նախարար Սաբահադին Չաքմաքօղլուն: Նամակներում նշվում է, որ օրինագծի ընդունումն անպատասխան չի մնա եւ մեծ հարված կհասցվի արագորեն զարգացող թուրք-ֆրանսիական հարաբերություններին: Նշվում է, որ այսօրինակ ձեռնարկումները կխոչընդոտեն հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորմանը եւ բացասականորեն կանդրադառնան տարածաշրջանային կայունությանը: «Միլիեթը» նաեւ նշում է, որ Սենատում օրինագծի հաստատման հավանականությունը բավական մեծ է եւ հնարավոր է, որ օրինագծի հաստատումը կանխվի ամերիկյան տարբերակով, այսինքն՝ ֆրանսիական կառավարությունը վերջին պահին միջամտի քննարկումներին, եւ հարցը հանվի օրակարգից: «Սպասվում է, որ նախագահի եւ մյուս պաշտոնյաների ուղերձները կհարկադրեն ֆրանսիական կառավարությանը միջոցներ ձեռնարկել օրինագծի դեմ», գրում է «Միլիեթը»:

ԱՄՆ

Ամերիկացիները ընտրեցին իրենց նախագահին

Թուրքերը թեկնածուներից Գորին են համակրում, իսկ թեկնածուները՝ Իսրայելին

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Երեկ ԱՄՆ-ում նախագահական ընտրություններ էին: Դրանց արդյունքները դեռ հայտնի չեն: Բայց որ հանրապետական Ջորջ Բուշ կրտսերը ընտրություններում թեկուզ նվազագույն առավելություն ուներ դեմոկրատ Ալբերտ Գորից, ակնհայտ է: Թերեւս դա է պատճառը, որ տարբեր երկրների, այդ թվում Թուրքիայի դիտորդները ընտրությունների նախօրյակին հաղթանակի առումով նախապատվությունը Բուշին էին տալիս:

Այնուամենայնիվ, Միացյալ Նահանգները այն պետությունը չէ, ուր նախագահը միանձնյա ազդի նրա որդեգրած քաղաքական գծի վրա: Հետեւաբար այդ գիծը, որի առանձնահատկությունն աշխարհին ուղղություն տալու այսպես կոչված ձեռնարկումներն են, հազիվ թե փոփոխության ենթարկվի: Պարզապես նախագահի փոփոխությամբ միջազգային խնդիրներին Վաշինգտոնի մոտեցման ձեւերն են փոխվելու եւ ԱՄՆ-ը միաբեւեռ համակարգում որպես լիարժեք գերտերություն, շարունակելու է կամք թելադրել աշխարհին, միջամտել տարբեր երկրների ներքին գործերին լուծում գտնելու պատրվակով, սրել տարածաշրջանային հակամարտությունները, որպեսզի հետեւողականորեն սրվի ռազմաքաղաքական իրավիճակն այս կամ այն տարածաշրջանում:

Տես ➧ էջ 8

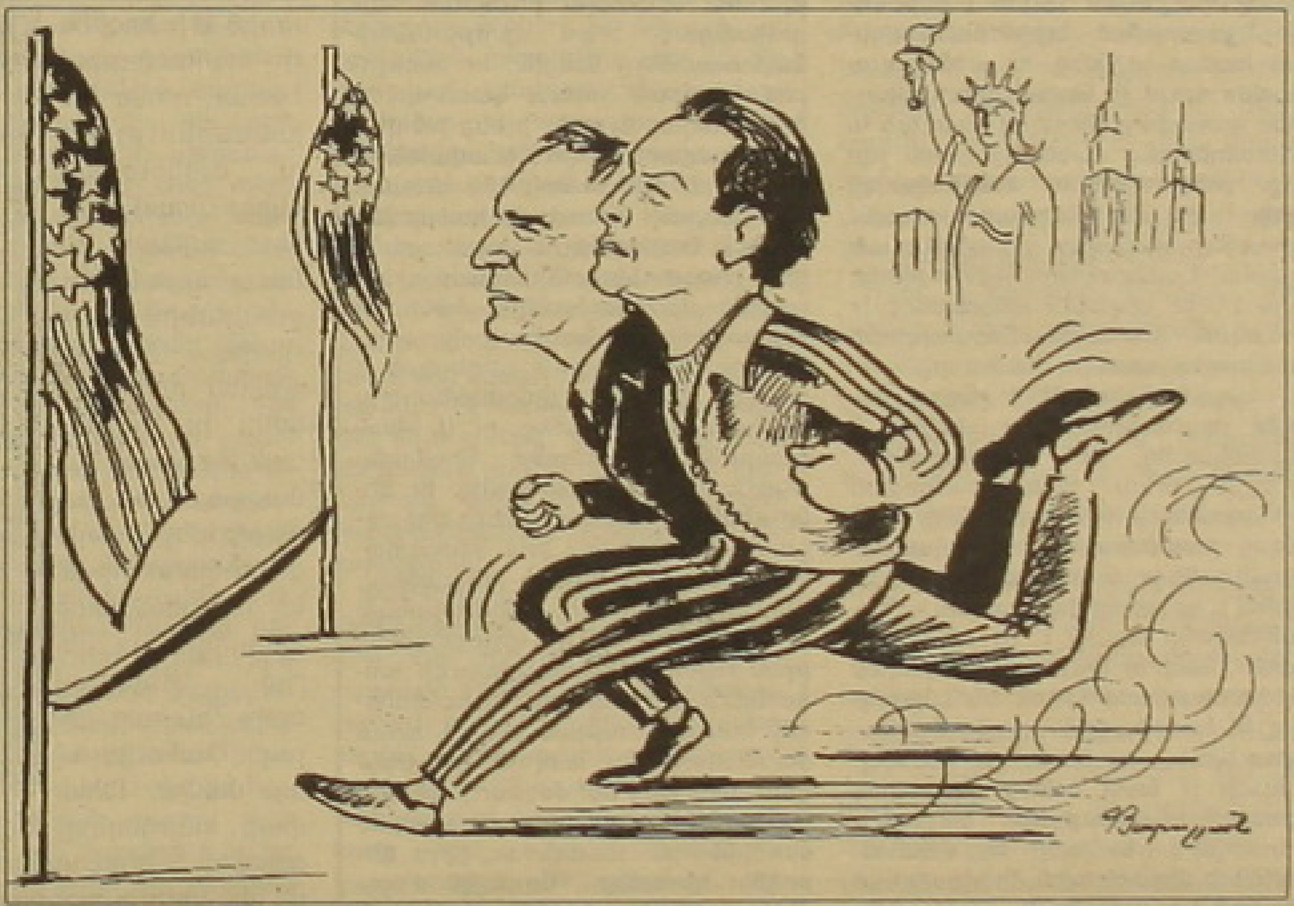

ՎՐԱՍՏԱՆ

Տեղացիները դեմ են մեսխեթցի թուրքերի վերադարձին

ԹԲԻԼԻՍԻ, 7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Վրաստանի նախագահ Է. Շեւարդնաձեի վերջին հայտարարությունը, որ մեսխեթցի թուրքերը, որոնք ցանկանում են վերադառնալ իրենց բնակության վայրերը (Սամցխե-Ջավախեթի), որտեղից նրանք արտաքսվել են 1944 թվականին, կարող են դա անել առաջիկա 10-12 տարվա ընթացքում, խիստ բացասական ազդեցություն է առաջացրել այդ տարածաշրջանի բնակիչների մեջ: Այդ հայտարարությունն արել է պատգամավոր Անզոր Թամարաշվիլին՝ Վրաստանի խորհրդարանի նոյեմբերի 7-ի նիստում: Ինչպես հաղորդում է «Կավկազպրեսը», նա իր համերկրացիների անունից անվստահություն է հայտնել փախստականների եւ տարաբնակեցման նախարարության հայրենադարձության բաժնի պետ Գուրամ Մամուլիային, որը մշակել է թուրք մեսխեթցիների վերադառնալու ծրագիրը: Այդ ծրագիրը նախատեսում է թուրք մեսխեթցիների վերադարձ բնակության նախկին վայրերը: Թամարաշվիլին պատգամավորներին հայտնել է, որ արդեն 5 հազար ստորագրություն է հավաքված ընդդեմ թուրք մեսխեթցիների տարաբնակեցման Սամցխե-Ջավախեթիում: Ըստ նրա, ստորագրահավաքը շարունակվում է:

«Կուրսկից» այլեւս մարմիններ չեն բարձրացվի

ՄՈՍԿՎԱ, 7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Նոյեմբերի 7-ին «Նովոստի» գործակալությունը տարածել է Հյուսիսային նավատորմի մամլո ծառայության պետ Վլադիմիր Նավրոցկու հաղորդումը, համաձայն որի, զոհված ծովայինների մարմինները բարձրացնելու գործողությունն ավարտված է:

Այցելություն ՀՌԱԿ գրասենյակ

Նոյեմբերի 7-ին Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչության գրասենյակ այցելեց ՀՀ-ում Եգիպտոսի Արաբական Հանրապետության արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Բակրի Ռոշդի էլ Ամարին:

ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանի, փոխատենապետ, **«Ազգ»** օրաթերթի տնօրեն Հարություն Առաքելյանի, կուսակցության գաղափարախոսական հանձնաժողովի պատասխանատու Ռուբեն Խուրշուդյանի հետ տեղի ունեցած զրույցի ընթացքում դեսպանը բարձր գնահատելով Հայաստանի եւ Եգիպտոսի միջպետական հարաբերությունների արդի վիճակը, այնուհանդերձ նշեց, որ առեւտրատնտեսական ոլորտում պատշաճ մակարդակի զարգացում չի արձանագրվում:

ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության ատենապետը հակիրճ ներկայացրեց կուսակցության պատմությունը եւ դիրքորոշումը հանրապետությունում ընթացող ներքաղաքական գործընթացներում:

Զրույցի ընթացքում քննարկվեցին փոխադարձ հետաքրքրություն ներկայացնող այլ հարցեր:

Ջրհեղեղն ավերածություններ է գործում Մեծ Բրիտանիայում

ԼՈՆԴՈՆ, 7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Այժմ ջրհեղեղ է մոլեգնում Շոտլանդիայի մարզերի 30 տոկոսում եւ Անգլիայի կոմսությունների 15 տոկոսում: Վատ եղանակի 10 օրվա ընթացքում զոհված մարդկանց ընդհանուր թիվը հասել է 12-ի:

Փոթորկալից քամիներն ու տեղատարափ անձրեւներն ափերից հանել են ավելի քան 40 գետ: Այսօր ջրով հեղեղվել է Լոնդոնը ծովամերձ Բրայտոն քաղաքի հետ կապող հարավային ուղղության խոշոր ավտոմայրուղին: Ճանապարհների առանձին հատվածներում ջրի մակարդակը հասնում է մեկուկես մետրի:

Քաոսը ուժգնանում է երկաթուղային հաղորդակցության շրջափակմամբ. հենց տարերքի սաստկացման ժամանակամիջոցին համընկավ վնասված ռելսերը փոխարինելու՝ նորոգման համազգային աշխատանքները:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Գործատու-գործառու հարաբերությունները օրենքի դաշտ են վերադառնում

«Կարմիր խնձորից» մինչեւ... Կլարա Ցետկին

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

«Ադրբեջանի Հանրապետությունից բռնագաղթած եւ Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիություն ձեռք բերած անձանց բնակարանային պայմանների բարելավման մասին» օրենքի նախագիծն առաջին ընթերցմամբ ընդունելուց հետո խորհրդարանն անցավ երկու համահունչ օրինագծերի՝ նույնանուն «ՀՀ տոների եւ հիշատակի օրերի մասին» օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին նախագծերի քննարկմանը: Կարմիրների խմբակցությունն առաջ էր քաշել մայիսի 1-ը եւ մարտի 8-ը օրենքով պետական տոն դարձնելու հարցերը, որոնք զարմանալիորեն բուռն լինելուց բացի, հստակ դրսեւորեցին խորհրդարանականների դեմագոգիկ եւ պոպուլիստական ողջ հմայքը: Խորհրդարանը բաժանվեց 2 արմատական բեւեռի. ինտերնացիոնալների եւ ազգայնականների, որոնք որոշել էին հարցերին «հիմնավորապես» մոտենալ՝ դրանց համար անգամ չխնայելով ողջ օրվա կեսը: Մինչ մայիսի 1-ի պարագայում շահարկման թիրախն այդ օրը աշխատանքային կամ ոչ աշխատանքային դարձնելն էր, որը հուզական ալեկոծությունների մեծ տեղիք տվեց պատգամավորների մեջ՝ մարտի 8-ը դարձավ «ազգային բարոյական նկարագրի առհավատչյա», որը չնայած ծնվել էր ինչ-որ Կոպենհագենում ու ինչ-որ Կլարա Ցետկինի ծննդյան օրվա առիթով, այնուամենայնիվ, խորհրդարանում ազգային, պատմական արժեքների դրսեւորում դարձավ: Կոմունիստների համար այն ընդունելի էր նույնքան, ինչքան ավանդական «կարմիր խնձորի» արարողությունը, ի հակակշիռ արտասահմաններից փոխարինելու եկած ընտանիքների պլանավորման գործընթացի: Հակառակ թեւը պնդում էր, որ ապրիլի 7-ը իսկական հայկական տոն է, որը նշվել է հազարամյակներ շարունակ եւ պետք չէ անտեսել: Ինչեւէ, բուռն քննարկումներից հետո վերջնապես որոշվեց մայիսի 1-ն ու մարտի 8-ը պաշտոնապես դարձնել տոն, իսկ դրանց աշխատանքային կամ ոչ աշխատանքային լինելը թողնել երկրորդ ընթերցման քննարկումներին:

Տես ➧ էջ 2

ըմբացիկ

Փաստաբանների միջազգային միության անդամ Կարո Կարապետյանին 7-օրյա վարչական կալանքի ենթարկելուց հետո երեկ տեղափոխել են ԱԱՆ մեկուսարան եւ տեղեկություններ կան, որ նրան մեղադրանք է առաջադրվել ՔՔ քր. օր.-ի 65 հ. 2-րդ մասով (սահմանադրական կարգը բռնությամբ տապալելու կոչեր): Այդ մասին լրագրողներին տեղեկացրին Փաստաբանների միջազգային միության նախագահ Տիգրան Ջանոյանը, Հայ փաստաբանների միջազգային միության նախագահ Տիգրան Տեր-Եսայանը եւ Հայաստանյան հելսինկյան կոմիտեի նախագահ Ավետիք Իշխանյանը՝ նոյեմբերի 7-ին ժուռնալիստի տանը հրավիրված մամուլի ասուլիսի ժամանակ: Փաստաբանները ասուլիսով նպատակ ունեին տալու հոկտեմբերի 30-ին կատարվածի իրավական գնահատականը՝ ուշադրության կենտրոնում ունենալով փաստաբան Կարո Կարապետյանի նկատմամբ կիրառված օրինախախտումները:

Փաստաբանը, որն օրինականորեն համարվել է «21-րդ դար» միջազգային ասոցիացիայի իրավական խորհրդատու եւ հոկտեմբերի 30-ին գտնվել է իր վստահորդի՝ Արկադի Վարդանյանի կողքին, երբի մեջ, նրա հետ գիտեր բերման է ենթարկվել Արաբկիրի ՆԳ բաժանմունք: «Այնուհետեւ անձին հարմետ քաշ են տվել առաջին իսկ հնազանդ դասարան՝ մինչեւ քրեական կալանքի հարցը կլուծեն», ասաց պրն Ջանոյանը՝ տրամաբանություն չտեսնելով, թե Արաբկիրի ՆԳ բաժանմունքը ինչու պետք է դիմեր Կենտրոն համայնքի եւ ոչ թե իր տարածքի դատարան, որը նախատեսվում է օրենքով: Միության նախագահը հղում կատարեց փաստաբանի գործունեության մասին օրենքին, որի պահանջն է փաստաբանին ձերբակալելուն պես «անհապաղ» տեղեկացնել փաստաբանական միությանը: Սակայն միությանը ոչ միայն չեն տեղեկացրել, այլեւ հրաժարվել են որեւէ հարցի պատասխանել կամ բացատրություն տալ անգամ այն ժամանակ, երբ միության վարչության անդամներն անձամբ ներկայացել են բաժանմունք: Միայն գրավոր հարցումից հետո է իրենց տրվել Կ. Կարապետյանին վարչական կալանքի ենթարկելու դատական որոշումը (դատավոր Ռ. Ներսիսյան):

Տիգրան Ջանոյանն ընդգծեց, որ վարչական կալանքի ենթարկելու դատարանի որոշման համար նույնպես օրենքը պարտադիր է համարում դատական նիստը՝ այն նախապատրաստելու եւ քննելու բոլոր կանոններով, որի արդյունքով է միայն որոշում կայացվում: Նշեց, որ կեսգիշերին որոշումը գրելը բոլորովին պարտադիր չէր, նրան վարչական տույժի ենթարկելը կարող էր նախապատրաստվել երեք օրվա ընթացքում: Փաստաբանն անդրադարձավ դատարանի որոշմանը, որի «հիմնավորումով» փաստաբանը վարչական տույժի է ենթարկվում չարտոնված երթին մասնակցելու համար եւ նշեց, որ օրենքը դրա համար տույժ չի նախատեսում: Մինչդեռ դատավորը չճշտելով հանդերձ Կ. Կարապետյանի մասնակցության չափը, չհիմնավորելով պատժաչափը, գտել է, որ նրա նկատմամբ տուգանք կիրառելը բավարար չէ, անպայման կալանք է անհրաժեշտ: Հետեւությունն այն էր, որ կալանքն անհրաժեշտ էր քրեական պատասխանատվությունը նախապատրաստելու համար:

«Այդուհանդերձ մենք դեռեւս չունենք պատասխանը՝ քաղաքացի՞ն է ձերբակալվել, թե՞ փաստաբանը», նշեցին երկու փաստաբանական միությունների նախագահները: Դատելով պաշտոնական հաղորդագրությունից՝ Տիգրան Ջանոյանն այն կարծիքին է, որ խոսքը փաստաբան Կ. Կարապետյանի մասին է, ոչ թե քաղաքացու, քանի որ նույն օրը վարչական պատասխանատվության են ենթարկվել 18 քաղաքացիներ, որոնց մասնագիտությունը, սակայն, չի բերվել: Հայտնի չէ նաեւ նրանց վարչական պատասխանատվությունը նույնպե՞ս վերածվել է քրեականի: Հայ փաստաբանների միջազգային միության նախագահ Տիգրան Տեր-Եսայանն ավելի շատ հակված է ենթադրելու, որ դրանով իշխանությունը փաստաբանական միությանն է ուզում հարվածել: «Փաստաբանի մասին» օրենքը նրան չի արգելում քաղաքականությամբ զբաղվել, ՀԿ անդամ լինել, բացի այդ, եթե նրանք Կ. Կարապետյանին մեղադրում են իբրեւ փաստաբանի, որը երթի է մասնակցել, ապա փաստաբանը վստահորդի հետ ամեն տեղ կարող է լինել», հայտնեց Տ. Տեր-Եսայանը:

Նրանք անդրադարձան նաեւ դեպքին ներկա լրագրողների նկատմամբ կիրառված բռնությունների փաստին, «Ա1+» հեռուստաընկերության լրագրող Մհեր Արշակյանը նույնպես ձերբակալվել էր, հետո ազատ արձակվել: Նրանք նույն հարթության վրա դիտարկեցին լրագրողին իր մասնագիտական պարտականություններն իրականացնելը խոչընդոտելը եւ փաստաբանին՝ իր վստահորդի կողքին գտնվելը: Հայտնեցին, որ լրագրողների դեմքում խախտվել է նաեւ

ԱՍՈՒԼԻՍ

«Փաստաբանի վրա մաս են թափ տալիս»

Փաստաբանական երկու միությունները ներկայացրին հոկտեմբերի 30-ին տեղի ունեցած իրավախախտումները

հանրության՝ օպերատիվ տեղեկություններ ստանալու իրավունքը: Այդուհանդերձ, երկու միությունների նախագահները նշեցին, որ ասուլիսով նպատակ չունեն կատարվածը ծայրահեղացնելու եւ իրենց խնդիրն է անդրադառնալ զուտ իրավախախտումներին: Այդ տեսակետից Արկադի Վարդանյանի նկատմամբ կատարվածը չեն նույնացնելու փաստաբանի կամ լրագրողների նկատմամբ դրսեւորված վերաբերմունքին, քանի որ Հայաստանի օրենսդրությամբ ոտարերկրյա քաղաքացուն արգելված է ցույցեր, միտինգներ կազմակերպելը: Տ. Ջանոյանը հայտնեց, որ Ա. Վարդանյանի նկատմամբ նույնպես քրեական գործ է հարուցվել, եւ կինը դիմել է Փաստաբանների միջազգային միությանը՝ նրա պաշտպանությունն ստանձնելու խնդրանքով: Ասուլիսի ավարտին ներկայացան «Հոկտեմբերի 30» պաշտպանության հասարակական խորհրդի անդամները, եւ լրագրողներին բաժանեցին հայտարարության տեքստը, որում մասնավորապես ասվում է. «Մենք դատապարտում ենք ժողովրդի իշխանությունն իրականացնող պետական մարմիններին՝ տոտալիտար, բիրտ մեթոդներ կիրառելու, Ազգային ժողովին՝ խորհրդարանական անկարողություն դրսեւորելու, դատական մարմիններին՝ անկախություն չցուցաբերելու եւ գործադիր իշխանությանը՝ հնազանդ լինելու համար: Մենք վրդովված ենք հանրապետության նախագահի կեցվածքից՝ թողտվության, բռնությունը հովանավորելու եւ Սահմանադրությունն ու օրենքներն արհամարհելու համար»:

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ

Գերագույն հոգեւոր խորհրդի անդամներն այցելեցին Սբ. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցի

ԷՋՄԻԱԾԻՆ, 7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ. ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. Նոյեմբերի 7-ին Գերագույն հոգեւոր խորհրդի նիստի ավարտին Ամենայն հայոց Գարեգին Բ կաթողիկոսը ԳՀԽ անդամների ուղեկցությամբ այցելել է Երեւանում կառուցվող Սբ. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցի:

Ինչպես հայտնեցին Մայր աթոռի տեղեկատվության համակարգից, Նորին Սրբությունը հոգեւոր այրերի հետ մեկտեղ աղոթք առ Աստված է բարձրացրել երանաշնորհ հայրապետներ Վազգեն Ա-ի եւ Գարեգին Ա-ի հոգիների հանգստության համար, որոնց նախաձեռնությամբ ու օրհնությամբ սկիզբ առավ հոյակերտ տաճարի շինարարությունը: Երջանկահիշատակ Գարեգին Ա կաթողիկոսն ունեցել է նաեւ իր նյութական ներդրումը համազգային այս կառույցի մեջ՝ եկեղեցու շինարարությանը իր անձնական խնայողություններից կտակելով շուրջ 750 հազ. դոլար: Ծանուցելով այս մասին, Վեհափառ հայրապետը համոզմունք է հայտնել, որ երանաշնորհ կաթողիկոսի այս ներդրումը առանձնակի ոգեւորության ու խանդավառության առիթ է բարեպաշտ զավակների եւ ազգային բարերարների համար:

Սբ. Գրիգոր Լուսավորիչ մայր եկեղեցին կառուցվում է ի նշանավորումն Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակի: Այս օրերին Մայր տաճարում կայացած Գերագույն հոգեւոր խորհրդի նիստը մեկ անգամ եւս անդրադարձել է հոբելյանական տոնակատարություններին ու եկեղեցու շինարարությանը:

Նոյեմբերի 8-ին Վեհափառ հայրապետը կմեկնի Վատիկան՝ իր եղբայրական հարգանքն ու սերը արտահայտելու Հռոմի կաթոլիկ եկեղեցու պետ Հովհաննես-Պողոս Բ պապին: Այդ առիթով Հռոմի պապը Հայոց հայրապետին կփոխանցի Սբ. Գրիգոր Լուսավորչի մասունքներից, որոնք ավելի քան 500 տարիներ պահվում են Նեապոլի Սբ. Գրիգոր վանքում: Նվիրական այս մասունքները հետագայում կտեղադրվեն նորակառույց եկեղեցում՝ օրհնություն ու մխիթարություն պարգեւելով հավատացյալ ժողովրդին:

Գործատու-գործառու հարաբերությունները օրենքի դաշտ են վերադառնում

Սկիզբը էջ 1

Ոստիկանի իրավունքներն՝ առավել հստակեցված

Մոտ մեկ ամիս առաջ խորհրդարանը բազմաթիվ առաջարկություններով վերամշակման ուղարկեց «Ոստիկանության մասին» օրենքի նախագիծը, որը նոր տարբերակով երեկ դրված էր պատգամավորների սեղանին: Նախնական քննարկումների սկիզբը ՆԳ նախարար Հայկ Հարությունյանը պարզաբանեց, որ սկզբունքային որոշ հոդվածներում ու դրույթներում, հաշվի առնելով ստացված առաջարկները, կատարվել են հստակեցումներ, որոնք սակայն վերջնական լինել չեն կարող: Հիմնականում մտահոգիչ հարցն այն էր, թե հատկապես որ դեպքերում պետք է ոստիկանը զենք կիրառի չկանգնող ավտոմեքենաների եւ այլնի, քանի որ նախորդ նախագծում որեւէ արգելք դրա համար նախատեսված չէր: Այս անգամ այդ դեպքերը պարզեցված են: Հստակություն է մտցվել նաեւ ոստիկանների կողմից հատուկ միջոցների գործադրման դեպքերում, որոնք ամփոփվել են հոդված 31-ի 9 ենթակետերով: Օրինագծի հեղինակները փորձել են նաեւ մասնավորեցնել այն դեպքերը, երբ ոստիկանը կարող է մուտք գործել ձեռնարկատիրական եւ այլ տարածքներ՝ ստուգումներ կատարելու նպատակներով, քանի որ շատ դեպքերում նույն նպատակներով մուտք են գործում նաեւ հարկային ոստիկանության, ազգային անվտանգության աշխատակիցները, իսկ արդյունքում կամայականությունները հիմնական գործոն էին դառնում: Այս տեսակետից անհրաժեշտ է հստակ սահմանազատել, թե ով է ի վերջո ոստիկանը: Ըստ նախագծի, դա միայն ՆԳ նախարարության համակարգի աշխատողներն են, չնայած մյուսների՝ հարկային, ռազմական եւ այլ ոստիկանությունների առնչությամբ որեւէ խոսք չի ասվում: Դրան զուգահեռ այդպես էլ պարզ չդարձավ, թե որ օղակն է հատկապես ներքին գործերի հանրապետական մարմինը, որի մասին խոսվում է իրենց օրենքի առաջին հոդվածի վերջին պարբերության մեջ: Նախագծի գլխավոր բերություններից կարելի է համարել նաեւ ոստիկաններին աշխատանքի ընդունելու եւ ազատելու կարգերի անորոշությունը: Ըստ Վիկտոր Դալլաքյանի, պետք է որոշակի պայմաններ առաջադրվեն հատկապես աշխատանքի ընդունելու դիմումով հանդես եկած քաղաքացիներին (քաղաքացիություն, տարիքային ցենզ եւ այլն): Սրանց շուրջ քննարկումները տեղափոխվեցին երկրորդ ընթերցում, քանի որ նախագիծն առաջին ընթերցմամբ 78 կողմ, 4 դեմ, 2 ձեռնպահ, ընդունվեց:

Արհեստակցական կազմակերպությունները՝ նոր հարթության վրա

Մինչ այժմ աշխատանքային հարաբերությունները մեզ մոտ կարգավորվում են միայն աշխատանքային օրենսդրությամբ եւ գործատուի ու գործառուի պայմանավորվածությամբ, որը, բնականաբար, պատճառ է դառնում մարդու աշխատանքային իրավունքների խախտումների: Գաղտնիք չէ, որ նման պայմաններում աշխատավորներն իրենց կատարած աշխատանքի դիմաց չեն վարձատրվում ըստ որակի ու աշխատուժի՝ դառնալով գործատուի (հիմնականում մասնավոր սեկտորի) շահագործման առարկան: Այդ խնդիրները նախկինում կարգավորվում էին արհմիությունների միջոցով, որոնցից ոմանք թեեւ իներցիայով գործում են այժմ, սակայն օրենքով պաշտպանված չլինելու պատճառով որեւէ աշխատանք չեն կատարում: Երկար տարիներից հետո շրջանառության մեջ դրվեց «Արհեստակցական կազմակերպությունների մասին» օրենքի 5-րդ նախագիծը, որն ի տարբերություն նախորդների, ընդհանուր առմամբ հավանության արժանացավ խորհրդարանում: Նախագիծը սահմանում է այդ կազմակերպությունների հիմնադրման, գործառույթների, նրանց անդամակցության, անդամների իրավունքների, պարտականությունների, անդամավճարների մուծման կարգերը եւ այլն: Փորձում է բարձրացնել արհմիությունների դերը՝ ամրագրելով նրա անկախությունը պետությունից, տեղական ինքնակառավարման մարմիններից, տարբեր կազմակերպություններից, գործատուներից եւ այլն: Նրանք ունենալու են ղեկավար մարմին, որը պարտավոր է իր անդամների աշխատանքի հետ կապված խնդիրները ներկայացնել գործատուին եւ պահանջել նրա վիճակի բարելավման միջոցների ձեռնարկում: Մինչ այդ արհմիությունները կարող են գործատուների հետ կնքել կոլեկտիվ պայմանագրեր: Վիճահարույց էր ուսանողական արհմիություններ ստեղծելու հնարավորության հարցը, որին կառավարությունը միանշանակ դեմ արտահայտվեց: Սակայն նախագիծն առաջ է քաշում այլ հարցեր եւս, որոնց «Ազգը» կանդրադառնա ավելի ուշ:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ժ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 562863, AT&T (3742) 151065,
e-mail: azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգչային ծառայութիւն / հեռ. 562941
Apple Macintosh համակարգչային սարքաւորումը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

ընթացիկ

Կառավարության վերջին որոշումը խաղի-դրամարկղային մեքենաների վերաբերյալ այլ կերպ, քան անկատար կամ կիսատ-պռատ չի կարելի անվանել, որն այս առանց այն էլ արհեստականորեն բարդացված հարցի մեջ լրացուցիչ խառնաշփոթ ստեղծեց: Հիշեցնենք, որ ըստ այդ որոշման, տոնավաճառներում գտնվող բոլոր առեւտրի կետերը հոկտեմբերի 1-ից պետք է տեղադրեին ՀԴՄ անկախ տարածքի չափից: Տոնավաճառներից դուրս՝ Երեւանում քում ովքեր կարող էին հարկեր չվճարել, ինչին այժմ փորձվում է «քաղաքակիրթ» կամ «ժողովրդավարական» ձեւավորում տալ: Հետաքրքիր է, նորանշանակ պետեկամուտների նախարարն իր խոստացած 32 մլրդ դրամի հարկերն ընթացիկ տարվա վերջին 2 ամիսներին հավաքագրելու խոստումը կատարելիս նկատի առե՞լ է «հարկային անհնազանդության» փաստը: Հետաքրքիր է նաեւ, թե ինչպիսի հիմնավորումներով են փոքր ձեռներեցները նման հայտարարությամբ հանդես գալիս: Օրինակ՝ «Առեւտրի ծավալների գերակշռող մասը կրպակներից կտեղափոխվի միջին եւ մեծ խանութներ, որտեղ կնվազի մրցակցությունը, որի հետեւանքով կբարձրանան ապրանքների սակագներն ի վնաս սպառողի»: Մի կողմ թողնենք այն փաստը, որ գործարարությամբ զբաղվողները գոնե պետք է իմանային, որ ապրանքները «սակագին» չեն ունենում: Հակատրամաբանական է նաեւ այն պնդումը, թե առեւտրի ծավալները խանութներ տեղափոխելու դեպքում այնտեղ կնվազի մրցակցությունը, եւ կբարձրանան գները (այլ ոչ թե սակագները): Տնտեսության մեջ գործող բոլոր օրենքների համաձայն առեւտրի ծավալների մեծացմանը զուգահեռ մրցակցությունը սրվում է, եւ գներն իջնում են: Այլ հարց է, որ կրպակատերերը չեն ցանկանում կորցնել իրենց «առեւտրի ծավալները»: Դրանում թերեւս բացասական ոչինչ չլիներ, եթե նրանք չցանկանային այդ ծավալները պահել՝ անհավասար մրցակցային դաշտի իրենց օգտին ընձեռած հնարավորության շնորհիվ: Իսկ եթե հավասար մրցակցային դաշտը բերի նրանց որոշ մասի մրցակցությունից դուրս մղվելուն, ապա դա բնական գործընթաց է, որից ո՛չ հասարակությունը, ո՛չ գործարար միջավայրը չի տուժի: Այնուամենայնիվ, եթե այդ գործընթացից կրպակների տերերը ցանկանում են զերծ մնալ, ապա գոյություն ունի դրա լավագույն ձեւը՝ օգտվել պարզեցված հարկի ընձեռած հնարավորություններից: Հարկ վճարել ապրանքաշրջանառության 4 տոկոսի կամ 2 տոկոսի (փաստաթղթային ձեւակերպման դեպքում) չափով: Այսինքն՝ մեծ ծավալների դեպքում այդ տոկոսը համապատասխանաբար մեծ թիվ կկազմի, փոքր շրջանառության դեպքում՝ փոքր թիվ: Առավել եւս, 2 տոկոսը վճարելու համար կարեւոր քայլ է արվել: Հոկտեմբերի 30-ին ՀՀ նախագահը հաստատել է կառավարության թիվ 525 որոշումը, համաձայն որի ՀԴՄ-ի կտրոնը համարվում է փաստաթղթային հիմնավորում:

ՓՁԶՀՄ-ի կողմից ՀԴՄ-ներից հրաժարվելու մեկ այլ հիմնավորում է բերվում հետեւյալ փաստարկը. «Ապրանքները ձեռք են բերվում մեծածախ առեւտրի բազաներից, որտեղ տեղադրված չեն ՀԴՄ-ներ եւ չեն գրվում ապրանքագրեր»: Այս առումով առաջարկվում է ՀԴՄ-ների տեղադրումը սկսել մեծածախ բազաներից: Հարց է առաջանում՝ ի՞նչ մեծածախ բազաների մասին է խոսքը: Նախկինում (խորհրդային տարիներին) գոյություն ունեցող այդպիսի բազաներն այժմ չկան: Խանութներն ու առեւտրի այլ օբյեկտներն ապրանքներ ձեռք են բերում կամ տոնավաճառներից, կամ ներմուծող եւ արտադրող ընկերություններից: Եթե որպես բազա նկատի է առնվում տոնավաճառը, ապա այստեղ արդեն պետք է տեղադրվեն ՀԴՄ-ներ եւ նրանց կտրոններն էլ արդեն համարվում են փաստաթուղթ: Այսինքն՝ կրպակատերերի պահանջը փաստորեն արդեն կատարված է: Իսկ եթե նրանք նկատի են ունեցել արտադրող կամ ներմուծող ընկերություններին, ինչն ինքնին անհեթեթ է, ապա վերջիններս ապրանքագիրը չեն տրամադրում՝ նույն առեւտրի օբյեկտների սեփականատերերի ցանկությանն ընդառաջելով:

ՓՁԶՀՄ-ի մյուս հիմնավորումներին (ֆինանսական միջոցների սղություն՝ ՀԴՄ ձեռք բերելու համար, հաստատագրված վճարների բարձրացման առաջարկ եւ այլն) արդեն անդրադարձել ենք մեր այլ հրապարակումներում, ուստի դրանք վերլուծելու անհրաժեշտությունը, թերեւս, չկա: Պարզապես հարկ է նշել, որ դրանք եւս որեւէ քննադատության չեն դիմանում: Իսկ հարցին, թե ինչո՞ւ կառավարությունը չի կարողանում վճռականություն դրսեւորել եւ իրականացնել իր իսկ հռչակած քաղաքականությունը, մասնավորապես՝ ընդունած որոշման կատարումը, ապա դրան վերեւում մասամբ պատասխան տրվեց: Ավելացնենք պարզապես, որ ցանկության դեպքում կընդունվի եւ կիրականացվի անհրաժեշտ որոշումը: Իսկ եթե այդպիսի ցանկություն չկա, անիրագործելի կմնա անգամ ընդունված որոշման կատարումը: Վկան՝ տոնավաճառներում ՀԴՄ-ների լիակատար բացակայությունը, որոնց ներդրումը կառավարության որոշման համաձայն պետք է սկսվեր դեռեւս հոկտեմբերի 1-ից:

Ովքեր եւ ինչու են ընդդիմանում ՀԴՄ-ներին

Կառավարությունն անկարող գտնվեց այս հարցում

մինչեւ 7 քմ, մյուս քաղաքներում մինչեւ 10 քմ տարածք ունեցող օբյեկտներում դրանց տեղադրումը հետաձգվում էր մինչեւ 2002 թ. հունվարի 1-ը: Մնացած բոլոր օբյեկտներում եւս հոկտեմբերի 1-ից պետք է տեղադրվեին ՀԴՄ-ներ: Այն, որ հիմնականում հաստատագրված վճարով գործող առեւտրի օբյեկտների միջոցով է իրականացվում ստվերային շրջանառությունը եւ «լվացվում» մաքսանենգ ապրանքները, **«Ազգը»** բազմիցս անդրադարձել է, սակայն որքան էլ տարօրինակ է, կառավարության վերջին որոշումից դժգոհողները դարձյալ փոքր կրպակատերերն էին՝ հանձին փոքր ձեռներեցությամբ զբաղվողների հայկական միության (ՓՁԶՀՄ): Ինչպես ասում են՝ «սայլը ճռռալու տեղ սելվորն է ճռռում»: Կառավարության որոշման համաձայն, վերջիններիս գերակշիռ մեծամասնությունը փաստորեն ավելի քան մեկ տարի շարունակելու է աշխատել առանց ՀԴՄ-ների: Ընդ որում՝ առանց հաստատագրված վճարների դրույքաչափերն ավելացնելու, ինչն առաջարկում էր հենց ՓՁԶՀՄ-ն: Կառավարության այս որոշումից ակնհայտ է դառնում, որ այս կազմակերպության ետեւում կանգնած են հզոր անհատներ, որոնք կառավարությանը թելադրում են իրենց կամքը եւ որոնց շահերին են ծառայում առանձին քաղաքական ուժեր: Մի՞թե պատահական կարելի է համարել «Օրինաց երկրի» այս հարցի առնչությամբ օրենսդրական նախաձեռնությամբ հանդես գալը եւ 71 պատգամավորի ստորագրությամբ արտահերթ նստաշրջանի հրավիրման պահանջը ու այն «փոխանցումով» ՓՁԶՀՄ հայտարարության մեջ ընդգրկելը: Կամ վերջինիս վերջնագրային պահանջը «մինչեւ հարցի օրենսդրական լուծումը» (ՀԴՄ-ների տեղադրման բացառումը), այսպես կոչված, «հարկային անհնազանդություն» հայտարարելու մասին: Ո՞վ չգիտի, թե Հայաստանի Հանրապետության գոյության 10 տարվա ընթաց-

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ԲԱՆԱԿ

Շարքային զինվորից՝ գեներալ

Մեր վաղեմի երազանքն է եղել ունենալ հայոց ազգային բանակ, եւ մեր հայրենիքի անկախությունը հնարավոր դարձրեց այս երազանքի իրականացումը: Մենք այս տասը տարիներին շատ բան չունենք հպարտանալու, երեւի բացի բանակից, որը, իր բազում թերություններով հանդերձ, այնուամենայնիվ կայացած իրողություն է:

Բանակի կայացման մշակներից մեկն է եղել գնդապետ Լեւոն Կարապետյանը, որին վերջերս հանրապետության նախագահի հրամանագրով շնորհվեց գեներալի բարձր կոչում:

Լեւոն Կարապետյանը ինձ համար հատկապես թանկ է նրանով, որ ոչ թե «հանկարծահաս» զինվորական է, այլ իր ամբողջ կյանքը, տասնյոթ տարեկանից սկսած, անցկացրել է բանակում եւ ահա քառասունից ավելի տարիներ ծառայում է այնտեղ՝ շարքային զինվորից հասնելով գեներալի աստիճանի:

Հեշտ ու հանգիստ չի անցել նրա կյանքը, քանզի զինվորականը ոչ թե նստակյաց է մեր՝ «հասարակ» մահկանացուներիս պես, այլ որոշ իմաստով թափառական, մշտական գրանցումից հաճախ զուրկ, իր ապրելու վայրը ոչ այնքան ինքն է ընտրում, որքան իր փոխարեն ուրիշները: Այսպես Լեւոն Կարապետյանը հայտնվել է հեռավոր Գերմանական Դեմոկրատական Հանրապետությունում եւ յոթ տարի ծառայել օտարության մեջ, հետո՝ Հայաստան, զանազան քաղաքներ... Պետք է պարզապես սիրել գործն այս դժվարություններին դիմանալու համար, այսինքն՝ ունենալ զինվորականին հատուկ արյան բաղադրություն:

Գեներալ Լեւոն Կարապետյանն այժմ հանրապետության զինված ուժերի գլխավոր շտաբի կազմզորահավաքային վարչության պետն է եւ շտաբի պետի տեղակալը, որի ուսերին է ընկած զորակոչը կազմակերպելու ոչ հեշտ պարտականությունը:

Ես հարգում եմ կոչումով եւ կենսագրությամբ զինվորականներին, նրանք ուրիշ տեսակ մարդիկ են, բարձր կարգապահության, խստակենցաղ կյանքի հետեւորդներ, անձնական կյանք ունեն թեեւ, բայց այդ էլ է կանոնակարգված եւ ենթակա նույն կարգապահական խիստ օրենքներին: Օրն ու ժամը նրանց չի պատկանում, իրենց անձն էլ լրիվ իրենց չի պատկանում, եւ եթե ոմանց օրը նորմավորված չէ հաճախ, ապա զինվորականի ամբողջ կյանքն է այդպիսին: Ամեն ոք չի կարող դիմանալ նման «դաժան» շրջանակների, դրա համար էլ կադրային զինվորականությունը որակեցի ոչ թե որպես գործ, այլ՝ կոչում:

Ասածս ամբողջովին վերաբերում է նորընծա հայ գեներալին՝ Լեւոն Կարապետյանին, որին ճանաչում եմ վաղուց, ճանաչում եմ որպես համեստ, սակավախոս, իր գործին նվիրյալ մարդու: Չնայած իր ոչ երիտասարդ տարիքին, գործի բերումով նա ակոսել է ողջ Հայաստանը, կազմակերպել տարեկան զորահավաքը եւ ապահովել բանակի համալրումը: Եվ այսպես ամեն տարի:

Մանրամասներ չեմ գրում, չէի էլ ասի, թե նրան՝ մոտիկից ճանաչելով հանդերձ լիովին տեղյակ եմ այդ մանրամասներին, բայց կարեւորը տվյալ դեպքում այն է, որ երեկվա շարքային զինվորն այսօր գեներալ է դարձել, հայոց բանակի գեներալ: Իսկ յուրաքանչյուր նման «մկրտություն» պետք է լայնորեն հայտնի դառնա հասարակությանը, որպես նշանակալի երեւույթ:

Գրում եմ այս տողերը եւ դեռ հավատս չի գալիս, որ կարելի է այս երկու բառերը իրար կպցնել... Հայոց բանակ... Բայց հետո հիշում եմ մեր փառավոր հաղթանակները, եւ սիրտս տեղն է ընկնում... Երազ չէ, ցնորք չէ, միրաժ չէ... Երանի մեր կյանքի այլ բնագավառներում էլ նույնը լիներ...

ՊԵՐՃ ԶԵՅԹՈՒՆՑՅԱՆ

12 տարիների ընթացքում ՀՕՖ-ը Հայաստանում իրականացրել է մոտ 180 մլն դոլարի ծրագրեր

ԵՐԵՎԱՆ, 7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայաստանում գործունեություն ծավալելու ավելի քան մեկ տասնամյակի ընթացքում առաջին անգամ այս տարվա հոկտեմբերի 31-ին Հայ օգնության ֆոնդի (ՀՕՖ) հոգաբարձուների խորհրդի ժողովը գումարվեց Երեւանում: Ինչպես նոյեմբերի 7-ի ասուլիսում նշեց ՀՕՖ-ի գործադիր տնօրեն Սիմոն Եզնիկ Բալյանը, հոգաբարձուների խորհրդի 13 անդամները տարբեր առիթներով եղել են Հայաստանում, սակայն առաջին անգամ նրանք այստեղ են ամբողջական կազմով:

Ինչպես հայտնեց Սիմոն Եզնիկ Բալյանը, այցի ընթացքում խորհրդի անդամները ծանոթացել են Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական եւ քաղաքական վիճակին, հանդիպումներ ունեցել ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի, վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանի եւ այլ պաշտոնյաների, Ամենայն հայոց Գարեգին Բ կաթողիկոսի հետ, ուսումնասիրել են իրականացված եւ նախանշել նոր ծրագրերը:

Ըստ այդմ, 2001 թվականին, ի թիվս տարիներ շարունակվող ծրագրերի, կիրականացվեն 2 նոր ծրագրեր: Առաջին ծրագրով նախատեսվում է հաջորդ տարի Վանաձորում կառուցել նոր դպրոց, որի շինարարությունը կսկսվի փետրվարին: Իսկ մյուս՝ 2000 թ. դեկտեմբեր-2001 թ. մարտ ամիսներին իրականացվելիք ծրագիրը միտված կլինի երաշտի պատճառած վնասները վերացնելուն: Այս ծրագրի իրականացման ժամանակ ՀՕՖ-ը կհամագործակցի ՀՀ գյուղնախարարության, ԱՄՆ դեսպանատան եւ ՄԱԿ-ի հետ: Երկու ծրագրերի համար կծախսվի մոտավորապես 1 միլիոն ԱՄՆ դոլար:

Սիմոն Եզնիկ Բալյանը հայտնեց նաեւ, որ նախատեսվում է ապագայում ծրագիր իրականացնել գիտության բնագավառում: Ըստ այդմ, դրամաշնորհներ կտրամադրվեն տարբեր բնագավառներում հետազոտություններ եւ ուսումնասիրություններ կատարող գիտնականներին: Արդեն ստեղծվել է հանձնաժողով, որը պետք է քննի ներկայացվելիք հայտերը եւ զբաղվի գումարների հայթայթմամբ: Ներկայումս առաջնությունը տրվում է բնական գիտություններին, սակայն հետագայում կֆինանսավորվեն նաեւ հումանիտար եւ արվեստին վերաբերող աշխատանքները:

ՀՕՖ-ը 2000 թվականին, նախնական հաշվարկներով, Հայաստանում իրականացրել է մոտ 5 միլիոն ԱՄՆ դոլար ընդհանուր արժողությամբ ծրագրեր, սակայն թե որքան կկազմի հաջորդ տարվա բյուջեն, գործադիր տնօրենը դժվարացավ ասել: Իսկ գործունեության 12 տարիների ընթացքում ՀՕՖ-ը Հայաստանում իրականացրել է մոտ 180 միլիոն դոլարի ծրագրեր:

Հայցվում է բարերարների օգնությունը

Երիտասարդին փրկել է պետք

Մեր որդին՝ Արման Մանուկյանը, իր հասակակից շատ տղաների հետ, սիրով համալրեց հայոց բանակի շարքերը՝ հոգում ամբարած երջանիկ ապագայի հազար ու մի երազներ: Պատվով ու ամենայն պատասխանատվությամբ կատարում էր իր ծառայությունը եւ մի քանի ամիս էր մնացել զորացրմանը, երբ գլխուղեղի ծանր վնասվածքով, որ ստացել էր մեզ համար մինչեւ օրս չպարզված հանգամանքներում, տուն վերադարձավ՝ մանկավարժ ծնողներիս պատճառելով անասելի ծանր վիշտ, ծնողներ, որոնք սոցիալ-տնտեսական ներկա պայմաններում ի զորու չեն հոգալու նրա բուժման ծախսերը: Մանավանդ որ, այդ բուժումը, ըստ մասնագետների եզրակացության, պետք է կատարվի արտերկրում:

Մեր որդին ընդամենը 20 տարեկան է եւ նրա առողջության վերականգնման համար ոչ մի բանի առաջ կանգ չառնելու նպատակով է ահա, որ որոշեցինք դիմել այս քայլին: Դիմում ենք որդեմեծար բոլոր բարի մարդկանց, բարեգործներին, սփյուռքի մեր հայրենակիցներին, հանրապետության պետական այրերին ու գործարար մարդկանց՝ հայցելով նրանց գթությունն ու մեծահոգությունը, որպիսին չի կարող աննկատ մնալ ամենափրկիչ Աստծո ամենատես աչքից:

Փոխանցումը կատարել HSBC 001-012525-120 հաշվի համարով:

Խորին երախտագիտությամբ եւ ծնկաչոք խոնարհումով

Արման Մանուկյանի ծնողներ
Ժորա Մանուկյան, Մանուշ Մանուկյան:

ԱԶԳ **Իրավիճակ**

Հայաստանը ընդգրկվել է ՀԲ-ի եւ ԱՄՀ-ի առաջարկած աղքատության կրճատման ռազմավարական ծրագրում

Հայերն աղքատ են միայն Հայաստանում

Համաշխարհային բանկը եւ Միջազգային արժութային հիմնադրամը հոկտեմբերի 31-ից նոյեմբերի 3-ը Մոսկվայում հրավիրել էին աղքատության կրճատման ռազմավարությանը վերաբերող խորհրդատվական հավաք Եվրոպայի եւ Կենտրոնական Ասիայի տարածաշրջանի 6 հանրապետությունների համար: ԱՊՀ երկրներից ընտրվել են Հայաստանը, Վրաստանը, Ադրբեջանը, Մոլդովան, Տաջիկստանը եւ Կիրգիզիան, քանի որ, ըստ ՀԲ-ի ուսումնասիրությունների, այս երկրներում աղքատները որակական ու քանակական նույն ցուցանիշներն ունեն: Նշված երկրներում ՀԲ-ի աջակցությամբ բազմակողմանի ուսումնասիրություն է կատարվել՝ աղքատության պատկերը եւ պատճառները պարզելու համար, որոնց հիման վրա մշակվել է աղքատության կրճատման նախնական միջանկյալ ռազմավարական ծրագրի նախագիծ: Ձեւավորվել է նաեւ աղքատության կրճատման ազգային ծրագիրն իրականացնող ազգային հանձնաժողով՝ ներառելով կառավարությանը չորս նախարարություններով՝ սոցիալական, առողջապահության, կրթության, արդյունաբերության եւ խորհրդարանի նույնանուն հանձնաժողովները՝ ՀԿ-ների հետ համագործակցելով:

Դոնոր կազմակերպությունների խորհրդատվությունը նույնպես հիմնված էր երկրների աղքատության պատկերի վրա, սակայն իրականացման հարցում հիմք էին ընդունում աղքատության կրճատման ազգային ծրագիրը՝ «ամեն երկիր առողջացման իր դեղատոմսը պետք է ունենա»: Դոնորների ելույթներում անդրադարձներ եղան նաեւ «դեղատոմսերին»՝ աղքատության կրճատման ազգային ծրագրերի նախագծերին. «Փաստաթղթում ես չեմ տեսնում փախստականների հարցը, կոնֆլիկտային հարցերը, որոնք հատուկ են տարածաշրջանին, աշխատողների խնդիրը չի երեւում, նախագծից չի երեւում, թե ինչպիսի՞ մեթոդներ են պատրաստվում, չի խոսվում նախորդ ծրագրերի անհաջողության պատճառների մասին, նաեւ՝ դեռեւս ի՞նչ խնդիրներ կան չլուծված եւ ինչպիսի՞ ռեսուրսներ կան այս աշխատանքն ավարտելու համար», հնչեցին դոնորների ելույթներում:

Դոնորների համար անհասկանալի էր մնում բյուջետային հիմնարկներում աշխատողների առեղծվածը՝ տարիներով աշխատավարձ չստանալով մարդիկ շարունակում են աշխատանքի գնալ, անհասկանալի է մնում՝ ինչո՞ւ են շարունակում աշխատանքի գնալ, ի՞նչ հույս ունեն: Մեկ այլ տեսակետով՝ ձեւավորվել է աղքատության հոգեբանություն, երբ մարդիկ ուզում են իրենց աղքատ ցույց տալ: Աղքատության կրճատման ազգային ծրագրերի հարցում դոնորները կարեւորում էին պետության եւ հասարակության երկխոսությունը՝ հանձինս ՀԿ-ների: Այդ իմաստով Հայաստանի պատվիրակությունը խոստումնալից սկիզբ էր կանխորոշում երկուսի հավասարապես ներկայացվածությամբ:

Մասնակիցները նկատեցին, որ դոնոր կազմակերպությունները փոխել են երկրներին ֆինանսավորելու իրենց մոտեցումը, երբ պատրաստ են համարում երկրի կառավարության դիրքորոշումը աղքատության կրճատման հարցում եւ այդ ծրագրում ֆինանսական մասնաբաժին ունենալը:

Դոնորները 6 երկրներում աղքատության պատճառներ են համարում ցածր վարձատրությունը, ոչ ֆորմալ հատվածներից աղքատների եկամուտները փոքր են, աղքատ ընտանիքները հիմնականում քիչ աշխատող ունեն, աղքատներն ապրում են մեծ ընտանիքներով: Երեխաները աղքատության բարձր ռիսկային խմբերում են գտնվում եւ այլն: Այդ իսկ պատճառով դոնոր կազմակերպություններն աղքատության կրճատումը տեսնում են ամբողջության մեջ՝ առողջապահության, կրթության բարեփոխումներ: Կոռուպցիայի դեմ պայքարի ամբողջական ռազմավարությունը, ըստ դոնորների, հավասարապես 5 ճյուղերով պետք է ընթանա՝ ինստիտուցիոնալ սահմանափակում՝ դատական համակարգի արդյունավետ գործունեություն եւ այլն, քաղաքացիական հասարակության մասնակցություն՝ մամուլի ազատություն, օրենքների հրապարակային լսումներ, մամուլի եւ ՀԿ-ների դերակատարություն, մրցակցություն յուրաքանչյուր համակարգում, պետական համակարգի ղեկավարում հարկային եւ մաքսային վարչարարություն, բյուջեի ղեկավարում եւ այլն: Կոռուպցիայի նվազեցման հարցում կարեւորվում է կառավարության պայքարը՝ «երկիրն է վերցնում հիմնական դերը, իսկ մենք աջակցում ենք»:

Աղքատության կրճատման ռազմավարության վերաբերյալ հայկական պատվիրակության տեսակետներն ամբիոնից ներկայացնելիս «Ընդդեմ բռնության» ՀԿ նախագահ Լարիսա Ալավերդյանն ընդգծեց, որ ցանկալի էր դոնորներին իրենց կողքին տեսնել, եւ նրանց աջակցությունը միայն խորհրդատվական բնույթ չկրի, այլ վերածվի գործնական աջակցության՝ «վերցրեք քաղաքականությունը»: Դոնորների աջակցությունը պայմանավորված կլինի երկրի ներկայացրած ռազմավարական ծրագրով եւ շատ կարեւոր է, թե ովքեր համաձայնություն կտան այդ փաստաթղթին, արդյոք հասարակական լա՞յն շրջանակների շահերն է արտահայտում:

Ելնելով նրանից, որ Հայաստանի պատվիրակության քննարկումներին դոնորների անհամեմատ մեծ մասնակցություն էր լինում, կարելի է ասել, որ մեր երկիրը հետաքրքրում էր նրանց: Հետաքրքրության ընկալումները էլ տարբեր էին, դա միայն պետության եւ ՀԿ-ների միջեւ սկիզբ առած երկխոսությունը չէ, որն, ի դեպ, նրանք մեծ առաջընթաց են համարում: ՀԲ-ի Կիպրոսի գրասենյակի աշխատակիցներից Մ. Սարիսը հայտնեց, թե մինչեւ չկարդաց Հայաստանի աղքատության վերաբերյալ փաստաթուղթը՝ չէր հավատում, որ Հայաստանում աղքատ մարդ կա, որովհետեւ իր շրջապատում՝ Կիպրոսում, մեծաթիվ հայեր կան, եւ բոլորն էլ լավ են ապրում: Մինչդեռ, Հայաստանի աղքատության ցուցանիշները ոչնչով չեն զիջում մյուս հանրապետությունների ցուցանիշներին՝ աղքատները ազգաբնակչության 55 տոկոսն են, ավելի աղքատները՝ 28 տոկոս, իսկ ծայրահեղ աղքատները կազմում են բնակչության 10 տոկոսը:

Հայաստանի պատվիրակության անդամներից ՀՀ սոցապնախարարության առաջին փոխնախարար Աշոտ Եսայանի դիրքորոշումն այլ էր աղքատության կրճատման ռազմավարության մասին: «Ճիշտն աղքատությունը հաղթահարելն է, որը մեծ փիլիսոփայություն ունի, դա իմ անձնական կարծիքն է: Մենք ունենք 197 հազար աղքատ, եւ կրճատել նշանակում է դրանից 27 հազարին օգնել, որ դուրս գան աղքատությունից, մնացյալ 150 հազարի աղքատությունն ավելի խորքային է դառնում: Դա մեխանիկական կրճատում եմ համարում, իսկ հաղթահարել նշանակում է բոլորին վերեւ բարձրացնել: Աղքատ եմ համարում այն մարդկանց, ովքեր իրենց ֆիզիկական եւ մտավոր ունակություններով չեն կարող կենսանվազագույնն ապահովել, նրանց դուրս գալով մյուսների համար աշխատանքի մեծ դաշտ է ստեղծվում», հայտնեց պրն Եսայանը: Փոխնախարարին խնդրեցինք նաեւ իր տեսակետը հայտնել 4-օրյա քննարկումների մասին՝ մեր երկրի համար որքանո՞վ են իրատեսական դահլիճում հնչած մտքերը: «Մենք բավականաչափ երկար շրջան ենք անցել, ամեն ինչ պետք է լավ վերլուծել, որից հետո կառաջարկվի, թե ինչ պետք է անել եւ ինչպես պետք է անել: Դրա համար պրոֆեսիոնալ թիմ պետք է ունենալ, որը կմշակի աղքատության վերաբերյալ ռազմավարական փաստաթուղթը, որին բոլորը պետք է իրենց վստահության քվեն տան, առաջին հերթին իրենք մարդիկ: Իհարկե, շատ կարեւոր է, թե ֆինանսական ինչպիսի՞ միջոցներ կտրամադրվեն աղքատության հաղթահարմանը: Դոնորների համար համոզիչ կարող է լինել լավ ծրագիրը: Աշխատանքը նոր է սկսվում: Մեր ներկայացված փաստաթուղթը վերամշակման կարիք ունի, բացի այդ, ծրագրի ամբողջ փաթեթը պետք է մշակել եւ ներքեւից, եւ վերեւից: Անհրաժեշտ է լայն քաղաքական աշխատանք, որպեսզի մարդիկ հավատան դրան: Տեղական ուժերը պետք է հնարավորինս օգտագործել, փաթեթը պատրաստելուց հետո անհրաժեշտ է որոշել ծրագրերի առաջնահերթությունը»:

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ,
Մոսկվա-Երեւան

Գորիս. Տուբերկուլյոզով հիվանդներին խորհուրդ տանք բա՞ս գնալ

Որ սոցիալական վիճակի վատթարացումը ուղիղ համեմատական է հասարակության հիվանդացածությանը, ակնհայտ է եւ Գորիսում. 2000 թվականին գրանցված են տուբերկուլյոզի 50-ից ավելի դեպքեր: Այս հիվանդները բժշկի չդիմել այլեւս չէին կարող, որովհետեւ նրանց մոտ ձեւավորվել է միկրոբի կայուն ձեւը, «**Ազգի**» հետ ունեցած զրույցի ժամանակ ասաց Գորիսի հակատուբերկուլյոզային դիսպանսերի տնօրեն Նաիրուհի Թառանյանը, իսկ բնակչությունը այդպես էլ մնում է չհետազոտված: Նախկինում «լճացման» տարիներին, երբ տարվա ընթացքում մատների վրա հաշված հիվանդներ էին արձանագրվում, բնակչության առողջական վիճակը, ինչպես ափի մեջ, տեսանելի էր, կանոնավոր զննումներ, հասարակության հետ աշխատանքի բերումով, լայն շփում ունեցող մարդկանց տարեկան 2 անգամ ստուգում եւ այլն: Հիվանդությունը վաղ շրջանում հայտնաբերվում էր, հիվանդը՝ մեկուսացվում հասարակությունից: Այս խիստ վերահսկելի գործին հաճախ միջամտում էր անգամ միլիցիան: Իսկ այսօ՞ր, որտեղ եւ որչափ ուզեք պոտենցիալ հիվանդներ, տուբերկուլյոզով լրջորեն ախտահարված մարդիկ, որոնք կամ անտեղյակ իրենց հիվանդությանը, կամ իրենց դատապարտված համարելով՝ խուսափում են բժշկի դիմելուց. մեկ ֆլյուրոգրաֆ նկարությունը 800 դրամ արժե, իսկ նրանք, որպես օրինաչափություն, հասարակության չքավոր խավն են: Այս առնչությամբ մեջբերենք Գորիսի Սուրեն Ամիրյանի անվան «Պոլիկլինիկա ՓԲԸ»-ի տնօրենի պաշտոնակատար Կարինե Խուրշուդյանի խոսքը. «Որպես իրազեկ լինելով իրավիճակին, մենք զորակոչիկներից, դեռահասներից, պետպատվերի շրջանակում սպասարկվող քաղաքացիներից բացի, պատրաստակամ ենք սպասարկելու նաեւ ողջ բնակչությանը, բայց, ցավոք, նման նյութական հնարավորություն չունենք. ժապավեններ, հաճախ շատ անորակ դեղանյութեր, էներգիա: Գուցե պետությու՞նը սպասարկի կամ գտնվեն հովանավորներ. եկ որքան շուտ, այնքան լավ. հիվանդությունը դեռահասներին էլ արդեն չի շրջանցում»:

Ն. Թառանյանի փաստմամբ, ավելի քան երկու տարի է, ինչ կա նախարարության, հանրապետության գլխավոր մասնագետի հավանությունն ու համաձայնությունը Գորիսում կրկին տուբերկուլյոզային ստացիոնար վերաբացելու (որը կսպասարկի նաեւ Սիսիանի տարածաշրջանին). կա համապատասխան բազա, կան որակյալ մասնագետ բուժանձնակազմ, փորձ, բժշկական ավանդույթներ (մոտ 30 տարի Գորիսում կար ստացիոնար): Իսկ այսօր հիվանդ գորիսեցին բուժման պիտի մեկնի կամ Կապան, կամ Աբովյան: Ինչպե՞ս, ինչո՞վ... Իսկ համապատասխան շենք մեր քաղաքում այդպես էլ չի գտնվում...

Ցերեկային ստացիոնարի պայմաններում հիվանդների բուժում կազմակերպող, համապատասխան դեղորայքով նրանց ապահովող դիսպանսերի մասին մի շատ «թեւավոր» փաստ. նախկին պիոներ-տան փոքրիկ, անհարմար տեղում... հոսող ջուր չկա, ջեռուցումն էլ փառավոր է: «Մեր փոքրիկ, 10 ամիս շարունակ աշխատավարձ չստացող կոլեկտիվի համար ես լրջորեն տագնապում եմ: Չասած, որ նրանք իրենց մասնագիտական աշխատանքի դիմաց, որպես պարգեւ տուբերկուլյոզ ստանան: Այսօրինակ պետական եւ տեղական «հոգածության» պայմաններում համաճարակի վտանգը րոպեներից կախ է: Մեր SOS-ը ականջ պիտի ծակի», մտորում է Ն. Թառանյանը:

Հետաքրքիր է, սահմանամերձ, անաշխատ, ստրեսների պակաս չունեցած եւ չունեցող մեր քաղաքի համար հնարավոր չէ՞ որեւէ վերապահում: Հետաքրքիր է, «կարեւոր գործերով» աշխարհ շրջող մեր վերին այրերի մեկ պատվիրակության կրճատմամբ քանի՞ հազար մարդու կարելի է քննության ենթարկել կամ քանի՞ ստացիոնար կառուցել:

Որպես զավեշտի խաչելում, ուզում եմ հիշել խնդրո հարցի առթիվ «**Ազգի**» հետ Գորիսի թիվ 1 բանտի պետ Հակոբ Սանուշարյանի ունեցած զրույցից մի միտք. «Բանտն էլ զերծ չէ տուբերկուլյոզից: Բայց այստեղ գոնե ժամանակին հետազոտվում են, ախտորոշվում, հնարավոր է նաեւ՝ ՀՀ ՆԳ նախարարության ՔԿՎ-ի (քրեական պատիժների իրականացման վարչություն) աջակցությամբ Երեւանի կենտրոնական հիվանդանոցում բուժում: Բայց ազատ արձակված, դեռեւս բուժման ենթակա քաղաքացին հասարակություն է մտնում, որտեղ արդեն անտերություն է, եւ քաղաքի ազատության մեջ նա հաճախ չունի բանտային օրապահիկին համարժեք սնունդ: Դե, տուբերկուլյոզը ո՞նց չծաղկի...»:

ԼԵՆԱ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ,
Գորիս

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Քաթիա Փելտեկյանի շնորհաշատ գործը

Կանադական Նովա Սկոշիա նահանգի Հալիֆաքս քաղաքում գործող «Ատլանտյան նահանգների հայկական մշակութային ընկերակցությունը» լույս է ընծայել Քաթիա Փելտեկյանի կազմած «Հայկական ցեղասպանության դիտարկումը. Զեկույցներ «Հալիֆաքս հերալդում» 1894-1922» աշխատասիրությունը: Մեր ունեցած հավաստի տեղեկություններով, հատորը լույս է տեսել շատ փոքր քանակով:

Քաթիա Փելտեկյանը դասախոսում է Բեյրութի ամերիկյան համալսարանում եւ «Կռունկ» հայկական էլեկտրոնային միջազգային լրատվական գործակալության լիբանանյան կամավոր լրատուներից է: Այս հատորով նա հանրությանը ներկայանում է նաեւ մեկ այլ շնորհակալ կողմով:

352 էջանոց հատորը բաղկացած է բովանդակության ցանկից, ներածությունից եւ բուն նյութից: Ցանկում նյութերը բաժանված են ըստ տարիների, իսկ յուրաքանչյուր տարվա նյութերը դասակարգված են ժա-

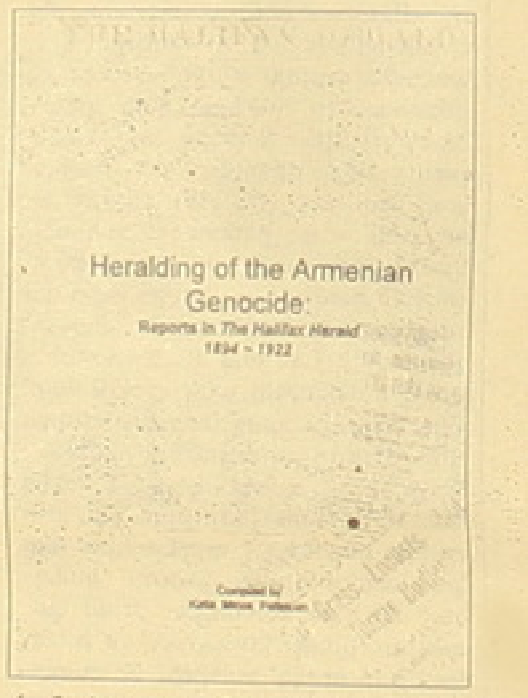

մանակագրական հաջորդականությամբ, որտեղ նշվում են նաեւ նյութերի վերնագրերը: Ներածությունում կազմողը ներկայացնում է հայոց համառոտ պատմությունը՝ սկզբից մինչեւ 1920-ական թթ. սկիզբը:

Ք. Փելտեկյանը մի առ մի մեջբերում է Հալիֆաքս քաղաքում հրատարակված «Հալիֆաքս հերալդ» անգլերեն օրաթերթում 1894-1922 թթ. լույս տեսած այն բոլոր հրապարակումները, որոնք առնչվում են Օսմանյան Թուրքիայում հայոց ջարդերին: Էջերի աջ կողմում բերված են հրապարակումների բնագրերի լուսապատճենները, իսկ ձախ կողմում՝ այդ բնագրերի շարադրանքը:

Ցավոք, «Ներածությունում» տեղ են գտել պատմական տեղեկությունների սխալներ եւ թյուրիմացություններ: Հատորն առավել շահած կլիներ, եթե կազմողը հարկ եղած տեղերում ծանոթագրությունների ձեւով հավելյալ տեղեկություններ հաղորդեր: Պետք էր մտածել նաեւ անձնանունների եւ տեղանունների ցանկեր կազմելու մասին՝ հեշտացնելու հետազոտողների աշխատանքը:

Այնուհանդերձ, շնորհիվ Քաթիա Փելտեկյանի, ընթերցողի եւ Հայկական ցեղասպանության հարցերի մասնագետի առաջ է դրվում կանադական մի օրաթերթի Հայկական ցեղասպանության վերաբերյալ հրապարակումների ամբողջական հավաքածուն: Այդ հրապարակումներում քիչ չեն ջարդերին ականատես օտարների վկայությունները, որոնք միայն բավարար են ջրելու Հայկական ցեղասպանության իրողությունը կասկածի տակ դնելու թուրքական փորձերը: Հույս հայտնենք, որ Փելտեկյանն այսուհետեւ կշարունակի իր շնորհակալ աշխատանքը եւ իր կազմած նոր հատորներով նոր լույս կսփռի մարդկության դեմ գործված ամենամեծ ոճիրներից մեկի վրա:

ԳԵՒՈՐԳ ՅԱԶԸՃՅԱՆ

ԱԶԳ

միջազգային

«Նման չափերի կեղծիքներ մենք այլ երկրում չենք տեսել»

Արձանագրում են Ադրբեջանի խորհրդարանական ընտրություններին հետեւած Եվրախորհրդի, ԵԱՀԿ-ի դիտորդները, ընդդիմադիր կուսակցությունների առաջնորդները, ՁԼՄ-ները...

Նախնական տվյալներով Ադրբեջանի Միլլի մեջլիսի ընտրություններում ջախջախիչ հաղթանակ է տարել կառավարող «Ենի Ազերբայջան» (ԵԱ) կուսակցությունը: Խորհրդարանի 125 աթոռներից առնվազն 90-ը բաժին կհասնի հայր եւ որդի Ալիեւների կողմնակիցներին: Համամասնական ընտրակարգով ԵԱ-ն ստացել է ընդհանուր քվեների երեք քառորդը՝ շուրջ 75 տոկոս: 6 տոկոսի արգելքը հաղթահարել է եւս մեկ կուսակցություն՝ «Ազգային ճակատը» (ԱՃ): Մնացյալ կուսակցությունները հավաքել են քվեների հետեւյալ բաժինը (տոկոսներով). «Մուսավաթ» 4,6, «Ազգային անկախություն կուսակցություն» (ԱԱԿ)՝ 3,8, Կոմկուս՝ 3,1, «Քաղաքացիական համերաշխություն» 2,8, Լիբերալ կուսակցություն 1,3, Դեմկուս՝ 1,2, «Դաշինք հանուն Ադրբեջանի»՝ 0,9, «Ազգային կոնգրես» կուսակցություն՝ 0,6, «Դեմոկրատական Ադրբեջան» դաշինք՝ 0,4, Ժողովրդադեմոկրատական կուսակցություն՝ 0,3, «Դեմոկրատական Ադրբեջանի խաղաղության» կուսակցություն՝ 0,2:

Համամասնական ընտրակարգով այնքան էլ շատ բան չէր որոշվելու, որովհետեւ խորհրդարանի 125 տեղերից միայն 25-ն էր հատկացվել համամասնական-կուսակցականին: Ըստ նախնական տվյալների, նոր խորհրդարանում «Ազգային ճակատից» ներկայացված կլինեն երկու, լավագույն դեպքում 3 երեսփոխան՝ ավելացրած եւս մեկը, որը պատգամավոր է ընտրվել մեծամասնական ընտրակարգով: Այս ընտրակարգով «Ենի Ազերբայջանից» ընտրվել են շուրջ 70 պատգամավոր:

Նոր խորհրդարանում երկու պատգամավորով ներկայացված կլինի «Մուսաֆաթը», մեկական՝ «Ազգային ճակատի» «դասականների» թեւից (ընտրություններից երկու ամիս առաջ կուսակցությունը բաժանվել էր երկու մասի), «Ենի վաթանից», «Սոցիալական բարօրությունից», «Ազգային անկախություն կուսակցությունից», «Դաշինք հանուն Ադրբեջանից»: 16 թեկնածու անկուսակցական է, սակայն նրանց գերակշիռ մեծամասնությունը ստացել է «Ենի Ազերբայջանի» աջակցությունը:

Ադրբեջանում հայտնի քաղաքական գործիչներից, մտավորականության ներկայացուցիչներից պատգամավոր են ընտրվել երգչուհի Զեյնաբ Խանլարովան, Բաքվի նախկին քաղաքագլուխ Ռաֆայել Ալլահվերդիեւը, նախագահ Ալիեւի եղբայր Ջալալ Ալիեւը, այլազգիներից Նաիրա Շախտախտինսկայան, Վլադիմիր Տիմոշենկոն: Խորհրդարան չեն անցել «Մուսավաթի» առաջնորդ Իսա Գամբարը, «Ազգային անկախություն կուսակցության» նախագահ Էթիբար Մամեդովը, Դեմկուսի համանախագահներ Իլյաս Իսմայիլովն ու Ռասուլ Գուլիեւը, սոցիալ-դեմոկրատ Զարդուշտ Ալիզադեն, լիբերալների առաջնորդ Լալա Շովքեթը:

Կրկնում ենք, սրանք նախնական տվյալների արդյունքներն են:

Այժմ՝ նախնական կեղծիքների մասին:

Եվրախորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովի պատվիրակության ղեկավար Ա. Գրոսն ասել է. «Չնայած 1995 թ. ընտրությունների համեմատ դրական տեղաշարժեր կան, սակայն կեղծիքների չափերը որեւէ շրջանակի մեջ չեն տեղավորվում: Եթե ԿԸՀ-ն, որի վրա է ընկնում կեղծիքների առյուծի բաժինը, վերանայի ընտրությունների արդյունքները օգուտ ընդդիմության, ապա մեր զայրույթը կփոքրանա», ակնարկելով, թե այդ դեպքում միայն Ադրբեջանին կընդունեն Եվրախորհուրդ:

ԵԱՀԿ ժողովրդավարական ինստիտուտի եւ մարդու իրավունքների բյուրոյի տնօրեն Ժ. Շտուդմենն արձանագրել է հետեւյալ խախտումները՝ ընտրությունների ընթացքում ՁԼՄ-ները շարունակել են քարոզչությունը, դիտորդներին չեն թույլատրել ներկա լինել ընտրական տեղամասերում, իսկ ովքեր «ճողոպրել» են ընտրական տեղամաս, ոստիկանների կողմից հալածվել են, զանգվածային կերպով քվեաթերթիկներ են լցվել քվեատուփեր, մի խոսքով՝ ընտրություններն անցել են ոչ ազատ, կեղծիքներով: «Զերկալո» օրաթերթն ընտրությունների ընթացքը բաժանել է երեք մասի՝ հանդարտ (առավոտյան 8-14-ը), փոթորկի սկիզբ (ժամը 14-ից երեկոյան 7-ը) եւ փոթորիկ ընտրատարածքներում (երբ սկսվել է քվեաթերթիկների հաշվումը):

Մեծամասնական ընտրակարգով խորհրդարանի ընտրությունների վերջնական արդյունքներն Ադրբեջանի ԿԸՀ-ն կհրապարակի այսօր, իսկ համամասնական ընտրակարգինը՝ տասն օրվա ընթացքում:

Ադրբեջանի ընդդիմադիր կուսակցությունները չեն ճանաչում ընտրությունների արդյունքները, իսկ «Ազգային ճակատի», «Մուսավաթի», «Ազգային անկախություն կուսակցության» առաջնորդներ Ալի Քերիմովը, Իսա Գամբարը եւ Էթիբար Մամեդովը կոչ են արել անցկացնել նոր ընտրություններ:

Սա, թերեւս, անընդունելի է, առավել եւս վնասակար ընդդիմության համար: Նոր ընտրությունների դեպքին «Ենի Ազերբայջանը», եթե մտքում դնի, կարող է շահել խորհրդարանի բոլոր 125 աթոռները:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Էներգակիրներով «հարուստ» Ադրբեջանում էներգիայի սով է

Տարվա սկզբից Ադրբեջանի SOCAR պետական նավթային ընկերությունը Բաքու-Նովոռոսիյսկ խողովակաշարով արտահանել է 330 հազար տոննա նավթ: «Թուրան» գործակալությունը հաղորդում է, որ տարեվերջին ավելի քիչ քանակությամբ նավթ կարտահանվի, քանի որ այս ձմեռ Ադրբեջանում հավանական է թվում էներգետիկ ճգնաժամը:

Վարչապետ Արթուր Ռասիզադեն «Զերկալո» թերթին ասել է, որ էներգետիկ ճգնաժամ չի լինի. «Մոտ օրերս ռուսական ITERA ընկերությունը կսկսի գազ մատակարարել Ադրբեջանին»:

Հավանաբար էներգետիկ ճգնաժամ չի լինի նաեւ Նախիջեւանի Ինքնավար Հանրապետությունում: Նոյեմբերի 5-ից Իրանը վերսկսել է էլեկտրաէներգիայի մատակարարումները: Հիշեցնենք. 42 մլն ԱՄՆ դոլար պարտքի պատճառով հոկտեմբերի 28-ին Իրանը դադարեցրել էր մատակարարումները:

Ճակատագիրը հետապնդում է Բունիաթով ընտանիքին

Հանկարծամահ է եղել արեւելագետ, հասարակական-քաղաքական գործիչ Զիա Բունիաթովի 52-ամյա որդին՝ Ջամիլը: «Ազալ» պետական կոնցեռնի արտաքին կապերի վարչության փոխնախագահ Ջամիլ Բունիաթովը սովորականի համաձայն եղել է աշխատավայրում, գործընկերների կարծիքով ունեցել է առույգ տեսք, երբեք չի բողոքել առողջական վիճակից, սակայն երեկոյան հանկարծամահ է եղել իր բնակարանում:

Մահը վրա է հասել ինֆարկտից: Ճակատագիրը շարունակում է հետապնդել Բունիաթով ընտանիքին: Երկու տարի առաջ սպանվել էր Զիա Բունիաթովը, ապա ԱՄՆ-ում ողբերգորեն մահացել Ջամիլի որդին:

ՎՐԱՍՏԱՆ

Մառնեուլի ռազմական օդանավակայանի շինարարության առաջին փուլը կավարտվի 2-3 ամսից

ԹԲԻԼԻՍԻ, 7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՄՆԱՐՔ: Վրաստանի պաշտպանության նախարարության Մառնեուլի ռազմական օդանավակայանի շինարարության առաջին փուլը, որն իրականացնում է թուրքական կողմը, կավարտվի 2-3 ամսից: Այդ մասին նոյեմբերի 6-ին կայացած մամլո ասուլիսի ժամանակ հաղորդել է Վրաստանի պաշտպանության նախարարի նախկին տեղակալ Գրիգոլ Կատամաձեն: Նրա խոսքերով, արդեն Վրաստան է տեղափոխվել թուրքական կառավարության դրամաշնորհի շրջանակներում օդանավակայանի շինարարության համար նախատեսված նյութերի եւ տեխնիկայի մի մասը: Վրաստան են ժամանել նաեւ Թուրքիայի ռազմաօդային ուժերի ներկայացուցիչները, որոնք իրենց օգնությունը կցուցաբերեն շինարարությանը՝ որպես խորհրդատուներ: Ինչպես հաղորդել է Գրիգոլ Կատամաձեն, բացի դրանից թուրքական կողմը մտադիր է վերանորոգել նաեւ Մառնեուլ քաղաքին մոտեցող ճանապարհի հատվածը:

Շեւարդնաձեն քրոջ մահվան պատճառով հետաձգել է այցը Թուրքիա

ԹԲԻԼԻՍԻ, 7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեն երեքշաբթի օրը ավագ քրոջ՝ Վեներայի մահվան պատճառով հետաձգել է Թուրքիա կատարելիք այցը, որը նախատեսված էր նոյեմբերի 8-9-ին, Փրայմ նյուսի թղթակցին հայտնել են պետական դիվանատանը:

ԱՄՆ

Սպիտակ տունը 200 տարեկան է

Ուղիղ 200 տարի առաջ, 1800 թ. նոյեմբերին ավարտվեց ԱՄՆ գործադիր իշխանության ղեկավարի համար կառուցվող նստավայրի շինարարությունը, որը սկսվել էր առաջին նախագահ Ջորջ Վաշինգտոնի ժամանակներում: Իրեն՝ Վաշինգտոնին բախտ չվիճակվեց տեղափոխվել նստավայր: Կառույցի շինարարությունն ավարտվեց 1800 թ. նոյեմբերի 1-ին, երբ ԱՄՆ երկրորդ նախագահ Ջոն Ադամսն արդեն ավարտում էր նախագահության շրջանը:

Այդ ժամանակներից մայրաքաղաք Վաշինգտոնի Փենսիլվանիա պողոտայի թիվ 1600 տունը նստավայր է եղել ԱՄՆ 40 նախագահների համար: Նախագահներից յուրաքանչյուրն իր ձեւով գնահատել է Սպիտակ տանն անցկացրած տարիները: Այսպես, 33-րդ նախագահ Հարի Թրումենը Սպիտակ տունն անվանում էր «փառահեղ բանտ», 38-րդ նախագահ Ջերալդ Ֆորդը՝ «աշխարհում լավագույն մունիցիպալ կացարան», իսկ Բիլ Քլինթոնն ասում է. «Այս վայրը շատ եմ սիրում»:

1814 թ. բրիտանական զորքերը հրդեհեցին նստավայրը: Վերականգնելուց հետո շենքի պատերը սպիտակ ներկեցին, եւ այդ ժամանակներից անվանվեց Սպիտակ տուն: Հետագայում շատ անգամ վերանորոգվեց, ընդ որում միայն Բիլ Քլինթոնի պաշտոնավարության ութ տարիներին՝ մի քանի անգամ:

Սպիտակ տունն ունի 132 սենյակ, որից 16-ը՝ հյուրերի համար, երկու խոհանոց, 31 լոգարան: Շենքի շրջակայքում է 7,3 հեկտարանոց կանաչ այգին՝ բաց լողավազանով, թատրոնով, բոուլինգի հրապարակով եւ վազքուղիներով: Պաշտոնավարության տարիներին Սպիտակ տունը կացարան է ԱՄՆ նախագահի եւ ընտանիքի համար, այստեղ է նախագահն ընդունում հյուրերին, իսկ հյուրերի համար պատրաստված 16 սենյակները չեն զիջում հինգաստղանի հյուրանոցներին: Սպիտակ տանն է գտնվում նշանավոր թանգարանը, ուր ամեն օր այցելում է շուրջ 6.000 մարդ:

Հենց Սպիտակ տանն է վճռվում մարդկության ճակատագիրը: Այսօր հայտնի կդառնա ԱՄՆ 43-րդ նախագահը, որը արդեն 2001 թ. հունվարին ընտանիքով կտեղափոխվի Սպիտակ տուն:

«ԿՈՄԵՐՍԱՆՏ»

Բելգրադն օգնություն է խնդրում եւ միջազգային դատարանի մասնաճյուղ բացում

Իր քայքայված տնտեսությունը վերականգնելու համար Հարավսլավիան արտահերթ ֆինանսական օգնություն է խնդրել Արեւմուտքից եւ միաժամանակ համաձայնել Բելգրադում բացել Միջազգային քրեական դատարանի գրասենյակ: «Միայն էլեկտրամատակարարման կարիքների համար առաջիկա երկու շաբաթներին մեզ հարկավոր է առնվազն 60-70 միլիոն մարկ», նոյեմբերի 6-ին հայտարարեց ընդդիմության նախկին լիդերներից Զորան Ջինջիչը՝ ԵԱՀԿ ներկայիս նախագահ, Ավստրիայի արտգործնախարար Բենիտա Ֆեռերո Վալդների հետ Բելգրադում հանդիպելուց հետո:

Շատ օգնության այդ խնդրանքը համընկավ Բելգրադում Միջազգային քրեական դատարանի մասնաճյուղի բացմանը Հարավսլավիայի տված համաձայնությանը: Ի դեպ, հենց այդ դատարանն է, որ Կոսովոյում պատերազմական հանցագործությունների կատարման մեջ մեղադրում է Հարավսլավիայի նախկին նախագահ Սլոբոդան Միլոշեւիչին, Սերբիայի ներկայիս նախագահ Միլան Միլուտինովիչին եւ հարավսլավացի 3 ուրիշ նախկին ղեկավարների:

Հարավսլավիայի նոր ղեկավարությունն ըստ երեւույթին հավանություն է տալիս Միջազգային քրեական դատարանի պահանջներին: Այսպես, արտգործնախարար Գորան Սվիլանովիչը Բետա անկախ լրատվական գործակալությանը տված հարցազրույցում հայտարարեց. «Ոճիրների համար պատասխանատվության կանչվելը մի թեմա է, որից անհնար է խուսափել»: Նախագահ Վոյիսլավ Կոշտունիցան իր հերթին հայտարարություն արեց «Ճշմարտության հանձնաժողովի» ստեղծման մասին: Փարիզի «Լիբերասիոն» թերթի տվյալներով, հանձնաժողովը հիշեցնում է Հարավաֆրիկյան Հանրապետությունում ապարտեիդի վարչակարգի տապալումից հետո ստեղծված այն մարմինը, որը բնակչությանը տեղեկացնում էր քաղաքացիական կռիվների տարիներին կատարված ոճիրների մասին:

Բելգրադի իշխանությունները միաժամանակ ստիպված են դիմակայել 8 միլիոնանոց Սերբիայի հետ դաշնամետություն կազմած 600 հազարանոց Չեռնոգորիայի հարաճուն դժգոհությանը: Այդ փոքրիկ հանրապետությունում ուժեղանում են անջատական տրամադրությունները: Չեռնոգորիայի նախագահ Միլո Ջուկանովիչի խորհրդական Միոդրագ Վուկովիչը նոյեմբերի 6-ին մասնավորապես հայտարարեց, թե «Հարավսլավիայի նոր կառավարության որոշումներն ուժ չեն ունենա Չեռնոգորիայում»:

Հոկտեմբերի 28-ին անկախամետ Կոսովոյում ՄԱԿ-ի եւ ԵԱՀԿ-ի կազմակերպած մունիցիպալ ընտրությունները մի նոր գլխացավանք դարձան կենտրոնական իշխանությունների համար: Վերջին պաշտոնական արդյունքների հրապարակումը հաստատում է չափավորական Իբրահիմ Ռուգովայի Կոսովոյի ժողովրդավարական լիգայի հաղթանակը, որն ստացել է քվեների 58 տոկոսը: Երկրորդ տեղում է զինված պայքարի ջատագով Հաշիմ Թաչիի Կոսովոյի ժողովրդավարական կուսակցությունը (27,3 տոկոս), երրորդ տեղում՝ Ռամուշ Հարադինաջի Կոսովոյի ապագայի դաշինքը (7,7 տոկոս): «Ֆիգարո» թերթը տեղեկացնում է, որ ընտրությունները բոյկոտած սերբաբնակ 3 համայնքներում մունիցիպալ խորհուրդները կազմելու է Կոսովոյում ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչ Բեռնար Կուշները:

Պ. Բ.

Մշակույթ

Մարդասիրություն՝ սիրո ամենագեղեցիկ գույնը

ԱՐԶՕ-ի անհատական ցուցահանդեսը

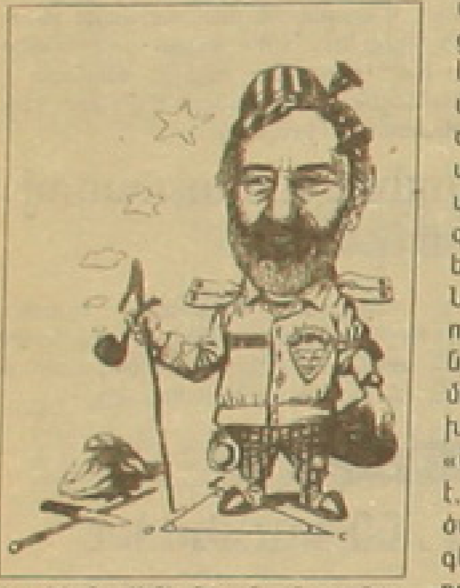

Արայիկ Զավենի Օհանյանը, որն իրեն անվանում է ԱՐԶՕ, որին ծանոթ ենք «Հայ գրող», «Մեհյան», «Ավանգարդ», «Հայք», «Երեկոյան Երեւան», «Առավոտ», «Հայաստանի Հանրապետություն», «Հայկական ժամանակ», «Չորրորդ իշխանություն» թերթերում տպագրված նկարներով, որոնք երբեմն ծաղրանկար, երբեմն ընկերական շարժ, երբեմն քաղաքական շանտաժ են կոչվում: Ու այս ԱՐԶՕ-ի կենսագիրները, որոնք մինչեւ օրս հայտնաբերել էին, որ սույն անձնավորությունն ընդամենը 35 տարեկան է, հասցրել է 1991-ին ավարտել Խ. Աբովյանի անվան Երեւանի մանկավարժական ինստիտուտի նկարչա-գծագրական բաժինը: Ավելին՝ երրորդ կուրսում սովորելիս անհատական առաջին ցուցահանդեսն է ունեցել, այսպես կոչված, լուսաշխի տանը: 1999-ից մասնակցել է հանրապետական մի շարք ցուցահանդեսների: Այս տարի ամռանը նրա նկարները ցուցադրվեցին «**Ազգի**» կազմակերպած երգիծանկարների ցուցահանդեսում եւ մեծ հաջողություն ունեցան: Նույն այս ԱՐԶՕ-ի կենսագիրները պարզել են նաեւ, որ Արայիկ Օհանյանը փիլիսոփայում է ոչ միայն մերկ գծով, այլեւ հագած-կապած խոսքով: Նա համոզված է, որ «Ծաղրանկարն այն «մերկ գիծն» է, որի էության խնդությունը մտքի ծիծաղն է»: Այս մտքին ԱՐԶՕ-ն հանգել է 1999թ. փետրվարի 24-ին: Իսկ դրանից առաջ նույն թվականի հունվար 25-ին, երեկոյան ժամը 18:15-ին ԱՐԶՕ-ն մի ուրիշ փիլիսոփայական միտք գրի առավ. «Մարդասիրություն՝ սա է սիրո ամենագեղեցիկ գույնը մարդկային կյանքի, որը չպետք է ունենա երաշխիքային ժամկետ...»: Այս տարվա մարտի 5-ին ԱՐԶՕ-ի մտքի մի նոր փայլատակում գրանցվեց. «Նկարիչը արվեստում պետք է ջանա միշտ բարձր պահել ինչպես իր, այնպես էլ գծի ու գույնի պատիվը»:

Ու ահա, երբ այս ամենը եղավ, երբ ԱՐԶՕ կոչվող Արայիկ Օհանյանն իրենով հարստացրեց ՀՀ նկարիչների միությունը, որոշեց «ՀԱՅ-ԱՐՏ» մշակութային կենտրոնում նոյեմբերի 7-ին բացել իր անհատական երկրորդ ցուցահանդեսը:

Ցուցահանդեսի իրականացմանն աջակցեցին «Մոսկվա» կինոթատրոնի տնօրեն Մարտին Աղոյանը, «ՍԻԼ» կոնցեռնի տնօրեն Խաչատուր Սուքիասյանը, Երեւանի Կենտրոն համայնքի թաղապետ Արարատ Զուրաբյանը, ԱԺ պատգամավոր Գրիգոր Սաղաթյանը:

Ցուցահանդեսի բացման ժամանակ Վարուժան Վարդանյանն ասաց. «ԱՐԶՕ-ի աշխատանքներում ես գնահատում եմ մաքրությունը՝ մտքի եւ գծի մաքրությունը»: Ավագ ընկերոջ խոսքը նաեւ ատաղիկ պահանջ է:

Առայժմ այսքանն ԱՐԶՕ-ի, այսինքն՝ Արայիկ Զավենի Օհանյանի մասին:

Մ. ՄԵԼՔՈՆՅԱՆ

Թեքեյան մշակութային միության 25-րդ համագումարը Լոս Անջելեսում

Մ. Նահանգների եւ Կանադայի Թեքեյան մշակութային միության 25-րդ ամենամյա համագումարն այս տարի տեղի կունենա Լոս Անջելեսում, նոյեմբերի 9-11-ը: Մ. Նահանգների եւ Կանադայի շուրջ 20 մասնաճյուղերից ընտրված պատվիրակները կքննարկեն միության ընթացիկ գործունեությունը, առաջիկա տարվա ծրագրերը:

Այս առիթով ԹՄՄ Լոս Անջելեսի մասնաճյուղը կազմակերպելու է մշակութային մի շարք միջոցառումներ ոչ միայն համագումարի մասնակիցների, այլեւ լայն հասարակայնության համար: Առաջինը գեղանկարչական ցուցահանդես, որտեղ ցուցադրվելու են Վազգեն Մաթյանի, Սիրուն Երեզյանի, Րաֆֆի Բոյաջյանի, Ժան Գազանճյանի, Ռազմիկ Հաջիկյանի, Սուզաննա Մելոյանի, Սարգիս Գարուկյանի, Ժոզեֆ Ժիրավոյի, Լորա Ավետիսյանի, Ալեքսանդր Սարգսյանի, Մարտին Պետրոսյանի եւ Կարո Գյուրջյանի գործերը: Ցուցահանդեսը բացվելու է ՀԲԸՄիության «Բոյաջյան» ցուցասրահում, Փասադենա:

Հաջորդը գրքերի տոնություն է՝ նվիրված Միքայել Գյուրջյանի նոր հրատարակված «Մարտիկ աղա» եւ «Ազգայինճին» ստեղծագործություններին, որոնք գրախոսելու են Երվանդ Ազատյանը եւ Հարություն Մկրյանը:

Դրան հաջորդելու է ԹՄՄ-ի «Պեշկեթուրյան» կենտրոնում բարերար եւ բազմաթիվ գրքերի մեկենաս Հարություն Սիմոնյանին «Մեսրոպ Մաշտոց» շքանշանի հանձնումը ձեռամբ Լոս Անջելեսում Հայաստանի գլխավոր հյուպատոս Արմեն Մելքոնյանի:

Նոյեմբերի 11-ին, ԹՄՄ-ի նույն կենտրոնում տեղի կունենա ընդունելություն, որի ընթացքում կհայտարարվի ԹՄՄ «Վարդգես եւ Ռիտա Պալյան» անունով մամուլի մրցանակի այս տարվա մրցանակակրի անունը:

Հայ-գերմանական միջազգային մրցույթ

Երեւանի պետական կոնսերվատորիայում

Երեւանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայում մեկնարկեց հայ-գերմանական առաջին միջազգային մրցույթ-փառատոնը: Կազմակերպիչները Երեւանի կոնսերվատորիան է եւ Գերմանիայի «Արվեստի բարեկամներ» միությունը: Մրցույթը կրում է «Հիլդեգարդ-Փաքելի-Յենչ-մրցանակ» անվանումը: Նրա պարզաբանումն իր ուղերձում հայտնեց միջոցառման հովանավոր Կարսթեն Օստրովիչը. «Ի պատիվ երգչուհի Հիլդեգարդ Փաքելիի եւ նրա ամուսնու՝ Կլեմենս Փաքելիի, որն իր ժամանակի նշանավոր երգչուհիներից էր, մենք Երեւանում կյանքի կոչեցինք հայ-գերմանական առաջին միջազգային մրցույթ-փառատոնը: Նպատակ ունենք այն անցկացնել Հայաստանում ամեն տարի, ընդգրկելով ոչ միայն երգեցողություն, ինչպես այս անգամ, այլ երաժշտարվեստի բոլոր բնագավառները: Մենք նպատակ ունենք խրախուսելու երիտասարդ երաժիշտներին եւ օժանդակելու տարբեր երկրների հետ նրանց մշակութային փոխառնչությունները»:

«Արվեստի բարեկամներ» միության նախագահ Էվելին Ռեբայնը հատուկ նշանավորեց հայ-գերմանական մշակութային կապերի արդի զարգացման անհրաժեշտությունը, շեշտելով, որ պատահական չէ նման մրցույթ Հայաստանում անցկացնելու ընտրությունը: «Մեզ վաղուց է հայտնի Երեւանի Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայի մասնագիտական բարձր մակարդակը, որը համապատասխանում է միջազգային ամենախիստ չափանիշներին: Դրա վառ վկայություններն են հայ կատարողների միջազգային բազում մրցույթներում շահած դափնիները եւ մեծ լսարան գրավող հյուրախաղերը», ասում է Օստրովիչը:

Մրցույթին մասնակցում է շուրջ 40 վոկալիստ, որոնց գերիշխող մասը Երեւանի կոնսերվատորիայի ուսանողներն են, այդ թվում՝ սփյուռքից եւ արտերկրից:

«Երաժշտական մրցույթ կազմակերպելը բարդ եւ ազգանվեր գործ է: Սրտի գոհունակությամբ պետք է նշեմ, որ այս տարվա գարնանը Երեւան այցելեցին տեր եւ տիկին Օստրովիչները, ծանոթացան մեր ազգային հնագույն մշակույթին, այսօրվա կատարողական արվեստի նվաճումներին, ունկնդրեցին կոնսերվատորիայի սաներին: Եվ անվարան որոշեցին միջոցառումը մեզ մոտ անցկացնել: Այս մրցույթը միաժամանակ կբարձրացնի մեր երաժշտական մայր բուհի համարումը: Այն կնպաստի, որպեսզի երիտասարդ արվեստագետներն ավելի հավատան իրենց մասնագիտության ներուժին: Այդ նկատառումով մենք ջանացինք հնարավորինս արժեւորել առաջին, երկրորդ եւ երրորդ մրցանակների գումարային հասույթը: Ինչպես ամբողջ քաղաքակիրթ աշխարհում, վերջ ի վերջո մեր երկրում էլ արվեստագետը, երաժիշտը պետք է հավատան, որ կարող են իրենց մասնագիտությամբ փոքրիշատե վայելուչ ապրել: Հատկապես մեր ոգեղուրկ օրերում նման գիտակցությունն անհրաժեշտություն է», ասում է ՀՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ, Երեւանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի ռեկտոր պրոֆեսոր Արմեն Սմբատյանը:

Երեւանի Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիան, որ հայ երաժշտական երեւելի կրթօջախն է, սույն ուշագրավ միջոցառմամբ, անշուշտ, ոչ միայն կնպաստի նոր շնորհալի անունների ասպարեզ գալուն, այլեւ արժեքավոր ներդրում կունենա հայ-գերմանական արդի մշակութային կապերի զարգացման գործում:

ԹԱՄԱՐ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՏՊԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ

Բարաբա՞, թե՞ խենթ հրեշտակ

Սուրբ գրքին դիմելը նորություն չէ: Մոտ երկու հազար տարի բոլոր ժամանակների եւ ազգությունների արվեստագետներն իրենց փառահեղ գործերը ստեղծել են աստվածաշնչյան թեմաներով: Ընթերցողներիս գրագիտությունը հարգելով սոսկական թվարկում անգամ չեմ ուզում անել: Պարզապես ուզում եմ հիշեցնել դանիացի եբրայագետ էրիկ Էրֆյորդի «Քրիստոնեական դոգմաներ» գրքում (լույս է տեսել 1909 թ.) գրված խոսքը. «...Աստծո խաչելությունը չի դադարել, քանզի ժամանակի ընթացքում մեկ անգամ կատարվածը հավերժության մեջ կրկնվում է անդադար: Այժմ էլ Հուդան ստանում է արծաթադրամները, դեռ համբուրում է Հիսուսին, դեռ տաճարի մեջ է նետում արծաթադրամները, դեռ պարանը օղակ է անում Արյան ագարակում (Էրֆյորդն այս պնդումը հաստատելու համար դիմում է Յարոմիր Հլադիկի «Հավերժության արդարացումը» գրքի առաջին հատորի վերջին գլխին»):

Համաշխարհային գրականության դասական գործերի շարքում է Միխայիլ Բուլգակովի «Վարպետը եւ Մարգարիտան» վեպը, որը մեր Տիրոջ՝ Հիսուս Քրիստոսի կերպարի աննախադեպ մեկնությունն է... Կարելի է շարունակել թվարկումը: Հավանաբար ուրույն մի մեկնություն կարող է լինել նաեւ շվեդ գրող, Նոբելյան մրցանակի դափնեկիր Պեռ Լագերկվիստի «Բարաբա» գործը (դժբախտաբար հնարավորություն չենք ունեցել կարդալու այդ ստեղծագործությունը եւ կարծիք հայտնել չենք կարող, անգամ եթե հեղինակը Նոբելյան մրցանակի է արժանացել):

Եվ այս վերջին ստեղծագործության հիման վրա հայ կինոռեժիսոր Սուրեն Բաբայանը յոթ տարի առաջ՝ 1993-ին սկսում է նկարահանել «Բարաբա» ֆիլմը: Նախապես նկարահանման են հրավիրվում Մելինե Համամջյանը, Գալյա Նովենցը, Կարեն Ջանիբեկյանը, Վլադիմիր Մսրյանը... Սակայն հետագայում Սուրեն Բաբայանը համոզվել է, որ հնարավոր չէ շարունակել ֆիլմի նկարահանումները՝ զուտ ֆինանսների պակասի պատճառով: Եվ... «Բարաբան» վերածվել է «Խենթ հրեշտակի»: Այս մասին հավանաբար ասվել է «Մոսկվա» կինոթատրոնում Սուրեն Բաբայանի հրավիրած մամլո ասուլիսի ժամանակ, որին, ինչպես ծանոթ եղանք հեռուստաէկրանից, մասնակցում էին շատ քիչ թվով ժուռնալիստներ, հավանաբար Սուրբ գրքի եւ կինոյի գիտակները միայն: Հենց այս ժուռնալիստներից իմացանք, որ կինոռեժիսոր Վիգեն Չալդրանյանը ֆիլմի պրեմիերայից հետո հայտարարել է, որ «Սուրեն Բաբայանի «Խենթ հրեշտակը» հրաշալի կինոկատակերգություն է եւ Սուրեն Բաբայանի նախորդ՝ «Հարսնացուն Ջերմուկից» կատակերգության արժանի շարունակությունը»: Բայց իմացանք նաեւ, որ «շատ կինոգործիչներ ֆիլմը բավական բարձր գնահատեցին»:

Ամեն դեպքում Կինոյի տանը կիրակի՝ հոկտեմբերի 29-ին, ֆիլմը ցուցադրվեց ոչ միայն էլիտար զանգվածի համար: Բախտ ունեցանք տեսնելու: Միանշանակ գնահատականը սխալ կլիներ: Սակայն վաղուց արդեն մոդա է դարձել աստվածաշնչյան թեմաներին դիմելը: Կարեւոր չէ՝ որքանով է յուրացված այս կամ այն սուրբգրքային նյութը, ինչքանով ես պատրաստ մեկնաբանելու: Եթե մենք ընդունենք, որ աղանդավորությունը մոլորություն է Հիսուս Քրիստոսի եկեղեցուց, ապա պիտի ընդունենք, որ այն (աղանդավորությունը) հենց յուրօրինակ մեկնությունների ծնունդ է:

Անշուշտ, սա միայն առաջին տպավորություն է: Հույս ունենանք, որ Կինոյի տանը մի նոր դիտում կկազմակերպվի: Եվ ոչ միայն դիտում, այլեւ՝ քննարկում, որին կհրավիրվեն ոչ միայն արվեստագետներ, կինոգետներ, այլեւ Հայ առաքելական եկեղեցու հոգեւոր այրեր, գիտնականներ: Առավել եւս, որ Սուրեն Բաբայանն իր այս նոր աշխատանքը նվիրում է Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակին:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

Նա հեռացավ, մնացին կտավները

Նոյեմբերի 6-ին մայրաքաղաքի Նկարչի տանը բացվեց արցախյան հերոսամարտի նահատակ Վարդան Առաքելյանի գեղանկարչական աշխատանքների ցուցահանդեսը, որի կազմակերպիչներն են Քանաքեռ-Զեյթուն թաղապետարանը, ԵԿՄ տարածքային բաժանմունքը եւ Հայաստանի նկարիչների միությունը: Կյանքից վաղ հեռացած նկարչի շատ ու շատ ծրագրեր անիրականանալի մնացին, իսկ այն, ինչ կարողացավ ստեղծել Վարդան Առաքելյանը, անկասկած խոսում է, որ կորցրել ենք ինքնօրինակ ձեռագիր ունեցող մի արվեստագետի:

Գովազդների թյուրիմացությունը

Շուրջ մեկ ամիս Հայաստանի ազգային հեռուստատեսությամբ եւ «Պրոմեթեւս» հեռուստաընկերությամբ գովազդվող ժամանակակից հայ երիտասարդության մեջ բավականին համակրանք վայելող ռուսական «Руки вверх» հանրահայտ խմբի ելույթները, որոնք նախատեսված էին նոյեմբերի 4-ին, հանրապետական մարզադաշտում, տեղի չունեցան խմբի անդամներից մեկի հիվանդության պատճառով:

Չնայած տոմսերի վաճառքի կետերում (1.500 -2500 դրամ), ռադիոյով տոմսերը ետ վերադարձնելու մասին օրվա ընթացքում արված բազմաթիվ հայտարարություններին, ազգային հեռուստատեսությամբ նույն օրը երեկոյան տրվող գովազդները խմբի ելույթների մասին, անհասկանալի էին: Գովազդի համապատասխան ժամանակընթացքի համար արդեն նախապես կատարված վճարումը արդարացնող հանգամանք, այնուամենայնիվ, չի կարող լինել, քանի որ շփոթության մեջ գցեց տոմսեր ունեցող հազարավոր մարդկանց:

Մ. Բ.

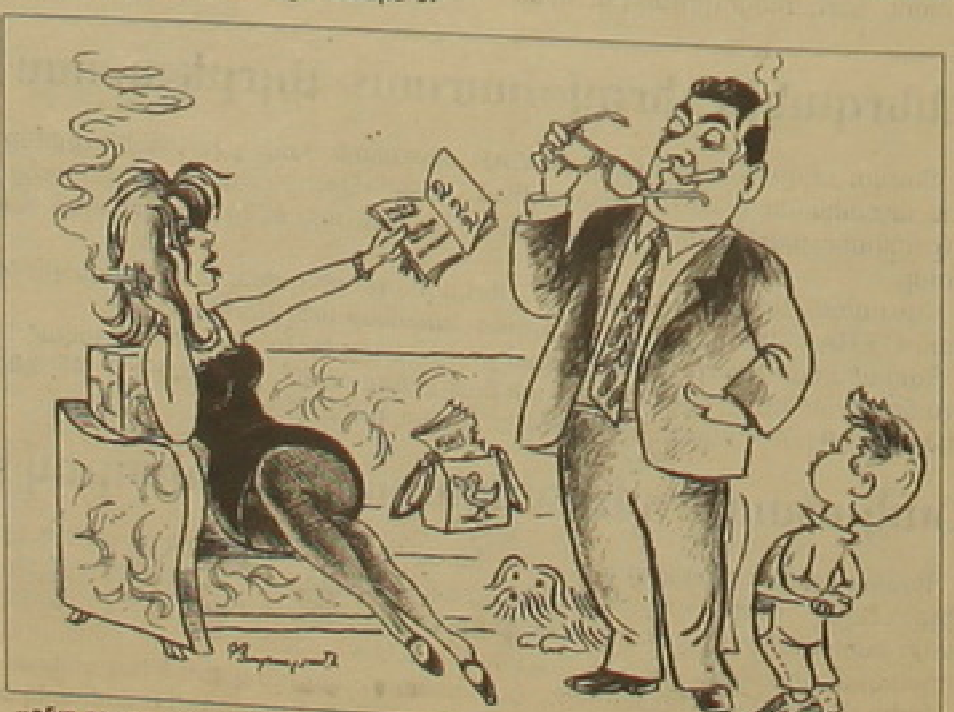

«Գնա դուրս եւ ասա թե դու ով ես...»:

Նկ. Գ. Յարալյանի

ԱԶԳ

Մարզական

ՇԱԽՄԱՏ

Տղամարդկանց մրցաշարը գլխավորում է Հայաստանի հավաքականը

Ստամբուլում անցկացվող 34-րդ համաշխարհային օլիմպիադայում հիանալի են հանդես գալիս Հայաստանի շախմատիստները:

Իններորդ տուրում մեր հանրապետության տղամարդկանց հավաքականը ջախջախիչ հաշվով՝ 3,5-0,5, հաղթեց Իսպանիայի ընտրանուն եւ Գերմանիայի հավաքականի հետ սկսեց գլխավորել աղյուսակը:

Առաջին խաղասեղանի վրա մեր թիմի անխոնջ վետերան Ռաֆայել Վահանյանը սպիտակ գույնի խաղաքարերով գեղեցիկ ոճով պարտության մատնեց աշխարհի ուժեղագույն շախմատիստներից մեկին՝ Ալեքսեյ Շիրովին: Երկրորդ խաղասեղանի վրա հանդես եկող Սմբատ Լպուտյանը հաղթեց Վալեխոյին, երրորդ խաղասեղանի վրա Աշոտ Անաստասյանը՝ Գոմես Ֆաբրեգոյին: Եվ միայն երիտասարդ գրոսմայստեր Կարեն Ասրյանը վերջին խաղասեղանի վրա կես միավոր զիջեց իր մրցակից Մագեմ Բադալսին:

Այսպիսով, Հայաստանի հավաքականը 25 միավոր արդյունքով հավասարվեց անփոփոխ առաջատար Գերմանիայի հավաքականին:

Իններորդ տուրում գերմանացիները 1,5-2,5 հաշվով պարտություն կրեցին Ուկրաինայի հավաքականից: Երեք պարտիա ավարտվեց ոչ-ոքի արդյունքով (այդ թվում նաեւ առաջատարների՝ Արթուր Յուսուպովի եւ Վասիլի Իվանչուկի հանդիպումը) եւ միայն պատանի Ռուսլան Պոնոմարյովին հաջողվեց հաղթել երբեմնի հզոր Ռոբերտ Հյուբներին:

Նշենք նաեւ առաջատարների խմբի մի մրցախաղ, որի արդյունքը փոքրիկ անակնկալ էր. Բուլղարիայի հավաքականը 2,5-1,5 հաշվով պարտության մատնեց Ռուսաստանի ուժեղ թիմին: Ընդ որում, բուլղարացիների առաջատար խաղացողներ Վեսելին Թոփալովն ու Կիրիլ Գեորգիեւը, որոնք շատ հաջող են խաղում Ստամբուլում, այս անգամ էլ հաղթեցին իրենց մրցակիցներին, համապատասխանաբար՝ ՖԻԴԵ-ի վարկածով աշխարհի չեմպիոն Ալեքսանդր Խալիֆմանին եւ Պյոտր Սվիդլերին:

Ինը տուրից հետո մրցաշարային աղյուսակի առաջին տասնյակն այսպիսին է.

1. Հայաստան՝	25
2. Գերմանիա՝	25
3. Ուկրաինա՝	24,5
4. Ռուսաստան՝	24
5. Բուլղարիա՝	24
6. Ռումինիա՝	23.5
7. Հունգարիա՝	23,5
8. Իսրայել՝	22,5
9. ԱՄՆ՝	22,5
10. Անգլիա՝	22

Այժմ տասներորդ տուրում շատ հետաքրքիր պայքար է սպասվում Հայաստան-Գերմանիա մրցախաղում:

Իններորդ տուրում անհաջողության մատնվեցին Հայաստանի շախմատիստուհիները: Նախորդ երեք տուրերում տարած փայլուն հաղթանակներից հետո մեր աղջիկներն այս անգամ 0,5-2,5 հաշվով զիջեցին Վրաստանի ուժեղ հավաքականին:

Առաջին խաղասեղանի վրա Էլինա Դանիելյանը ոչ-ոքի ավարտեց իր հանդիպումը Նանա Իոսելիանիի հետ: Լիլիթ Մկրտչյանն ու Գոհար Հլղաթյանը պարտություն կրեցին համապատասխանաբար Նինո Խուրցիձեից եւ Նինո Գուրիելիից: Այդուհանդերձ, Հայաստանի հավաքականը շարունակում է մնալ առաջատարների խմբում:

Ներկայացնենք նաեւ կանանց մրցաշարային աղյուսակի առաջին տասնյակը.

1. Չինաստան՝	21
2. Վրաստան՝	20,5
3. Ռուսաստան՝	18,5
4. Հոլանդիա՝	18,5
5. Ուկրաինա՝	18
6. Հարավսլավիա՝	17
7. Հունգարիա՝	17
8. Ռումինիա՝	17
9. Հայաստան՝	17
10. Բուլղարիա՝	16,5

Օլիմպիադայի ավարտին մնացել է հինգ տուր: Անկասկած է, որ սպասվում է թեժ պայքար, որի արդյունքում էլ հայտնի կդառնան հաղթողները:

Վլադիմիր Կրամնիկը՝ աշխարհի չեմպիոն

Լոնդոնում ավարտվեց «BGN. Աշխարհի առաջնություն» մրցախաղը Ռուսաստանը ներկայացնող երկու ուժեղագույն շախմատիստների՝ Գարրի Կասպարովի եւ Վլադիմիր Կրամնիկի միջեւ: Հաղթելով 8,5-6,5 հաշվով՝ աշխարհի չեմպիոնի կոչումը նվաճեց Կրամնիկը: Վերջին՝ 16-րդ պարտիան չխաղարկվեց:

Մի քանի տարի առաջ աշխարհի չեմպիոն Կասպարովի եւ միջազգային ֆեդերացիայի ղեկավարության միջեւ ծագած տարաձայնությունների պատճառով շախմատային աշխարհը պառակտվել է: ՖԻԴԵ-ն որոշում է իր չեմպիոնին (այժմ այդ կոչումը կրում է Ալեքսանդր Խալիֆմանը), իսկ Կասպարովի ու իսպանացի գործիչ Ռենտերոյի ստեղծած Համաշխարհային շախմատային խորհուրդը՝ իր չեմպիոնին: Անգլիայի մայրաքաղաքում անցկացված մրցախաղը, փաստորեն, այս շարքից էր, թեեւ նախաձեռնել ու կազմակերպել էր «Ինտելեկտուալ խաղեր» ընկերությունը (BGN):

Մառախլապատ Ալբիոնում անցկացված մրցախաղն ընթացավ 25-ամյա Վլադիմիր Կրամնիկի բացահայտ առավելությամբ: Նա հաղթանակ տարավ երկու պարտիաներում (2-րդ, 10-րդ), իսկ 13 խաղ ավարտվեց ոչ-ոքի: Ընդ որում, Կրամնիկը եւս երկու անգամ շատ մոտ էր հաղթանակին:

Բոլոր մասնագետները նշում են, որ հավակնորդը զգալիորեն գերազանցում էր չեմպիոնին: Այս մրցախաղում Կասպարովը, փաստորեն, ոչ մի անգամ չստացավ հաղթելու իրական հնարավորություն: Մասնագետները ավելացնում են, որ աշխարհի 13-րդ չեմպիոնն իր հնարավորություններից շատ ցածր հանդես է եկավ: Կասպարովը մրցապայքարին անհամեմատ վատ էր նախապատրաստվել եւ մրցակցին զիջում էր սկզբնախաղային պատրաստականության առումով, բոլորովին բացակայում էին թարմ գաղափարները: Շատ զարմանալի էր, որ ես մնալով հաշվի մեջ, նա մի շարք պարտիաներում հրաժարվում էր պայքարից:

Այսպիսով, 15-ամյա գահակալությունից հետո Կասպարովը զիջեց ուժեղագույնի կոչումը: Շատերը շտապում են հայտարարել, որ նրա «դարաշրջանն» ավարտվեց: Բայց իրո՞ք այդպես է: Ցույց կտա ժամանակը: Չմոռանանք Կասպարովի աննկուն բնավորությունը: Նաեւ՝ այն, որ նա ընդամենը 37 տարեկան է:

ՖՈՒՏԲՈԼ

Կարեն Դեմիրճյանի հուշամրցաշարը

Մայրաքաղաքի «Արաքս» մարզադահլիճում ավարտվեց մինի ֆուտբոլի մրցաշարը, որը նվիրված էր Կարեն Դեմիրճյանի հիշատակին:

Մրցումներում հանդես եկան 12 թիմեր: Նրանցից 8-ը հանրապետական առաջնության մասնակիցներ են, իսկ 4-ը մարզական ֆեդերացիայի կազմակերպած մրցաշարում բարձր տեղեր էին գրավել:

Եզրափակիչ խաղում գլխավոր մրցանակը վիճարկեցին «Արաքսի» եւ Կենտրոն թաղապետարանի ֆուտբոլիստները: Հիմնական ժամանակն առավելություն չտվեց կողմերից ոչ մեկին՝ 5-5: Առաջին լրացուցիչ խաղակեսում դարպասների գրանցում չարձանագրվեց, եւ միայն երկրորդում «Արաքսի» ֆուտբոլիստներին հաջողվեց խփել հաղթական գոլն ու նվաճել գլխավոր մրցանակը:

Երրորդ մրցանակակիր դարձավ «Տրանսպոլ» թիմը, որը 9-5 հաշվով առավելության հասավ «Պոլիտեխնիկի» նկատմամբ:

Ալքի ընկած թիմերին, անհատ խաղացողներին շնորհվեցին բազմաթիվ մրցանակներ: Իսկ առաջին երեք տեղերը գրաված թիմերին պարգեւները հանձնեց Կարեն Դեմիրճյանի որդին՝ Ստեփան Դեմիրճյանը:

«Արմենիկումը»՝ բարձրագույն խմբում

Ավարտվեց Հայաստանի առաջնության առաջին խմբի մրցաշարը:

Ամբողջ մրցաշրջանի ընթացքում վստահ խաղ ցուցադրեց ու հաղթող դարձավ Երեւանի «Արմենիկումը»: Թիմը բոլորից շատ է գնդակ խփել մրցակիցների դարպասները, իսկ իրեն ամենաքիչ թվով գնդակներ բաց թողել: Համաձայն կանոնադրության, «Արմենիկումն» իրավունք նվաճեց հաջորդ տարի հանդես գալու հանրապետական առաջնության բարձրագույն խմբում:

Երկրորդ տեղը գրավեց «Ղարաբաղը», որը հաստատես ուժեղ անցկացրեց մրցաշարի երկրորդ կեսը: «Ղարաբաղն» անցումային խաղ կանցկացնի բարձրագույն խմբի մրցաշարում յոթերորդ տեղ գրաված թիմի հետ:

Ամփոփիչ աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Արմենիկում	16	12	3	1	55–12	39
2. Ղարաբաղ	16	12	2	2	36–14	38
3. Լոռի	16	9	2	5	33–24	29
4. Կոտայք	16	9	1	6	36–27	28
5. Արփա	16	7	5	4	28–16	26
6. Դինամո-2	16	5	3	8	23–32	18
7. ՖԻՄԱ	16	3	3	10	25–35	12
8. Տավուշ	16	2	4	10	21–52	10
9. Գյումրի	16	1	1	14	11–58	4

ՆԱՐԴԻ

Հաղթող դարձավ Լեւոն Պետրոսյանը

Անցկացվեց նարդու «երկար» խաղաձեւի Հայաստանի հերթական առաջնությունը:

Հետաքրքիր, լարված պայքարում հանրապետության չեմպիոնի կոչումը նվաճեց Լեւոն Պետրոսյանը: Նա վճռական խաղում 7-5 հաշվով պարտության մատնեց Կոլյա Մուսոյանին: Երրորդ-չորրորդ տեղերը բաժանեցին Անդրանիկ Հարությունյանը եւ Ռազմիկ Սարգսյանը:

Առաջիկա շաբաթ եւ կիրակի օրերին (նոյեմբերի 11-12) Հայաստանի նարդու ազգային ֆեդերացիայի ուսումնամարզական կենտրոնում (Վարդանանց անցուղի, 4) կանցկացվի նաեւ «կարճ» խաղաձեւի հանրապետական առաջնությունը:

Բաժինը վարում է ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

ԽԱՉԲԱՌ

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Միչման: 2. «Լուր Դալուր»: 3. Վեչե: 5. Ագրա: 6. Վագանովա: 7. Նարկոզ: 8. Լագաշ: 9. Մարկո: 12. Օկտավ: 13. Ավշար: 17. Լերմոնտով: 18. Գոլֆստրիմ: 22. Բոքոն: 23. Պոտաշ: 28. Մարգարին: 29. «Նորմա»: 30. Տոլմա: 31. Զավարյան: 35. Բայկալ: 36. Ագնոն: 37. Ծովակ: 38. Սիդնեյ: 42. Մատե: 43. Դալի:

Հորիզոնական

1. Մալավի: 4. Դարվին: 10. Չարքսյան: 11. Մանրագոր: 14. Ապար: 15. Յանկովսկի: 16. Խնկո: 19. Նուրեկ: 20. Ֆարադ: 21. «Վոլվո»: 24. Ամոր: 25. Կորֆու: 26. Ինդոս: 27. Սարտր: 32. Կատոն: 33. Գոգոլ: 34. Դիլան: 39. Արգո: 40. Ագամեմնոն: 41. Մարի: 44. Կարդամոն: 45. Խառատյան: 46. Լանդեր: 47. Դիսնեյ:

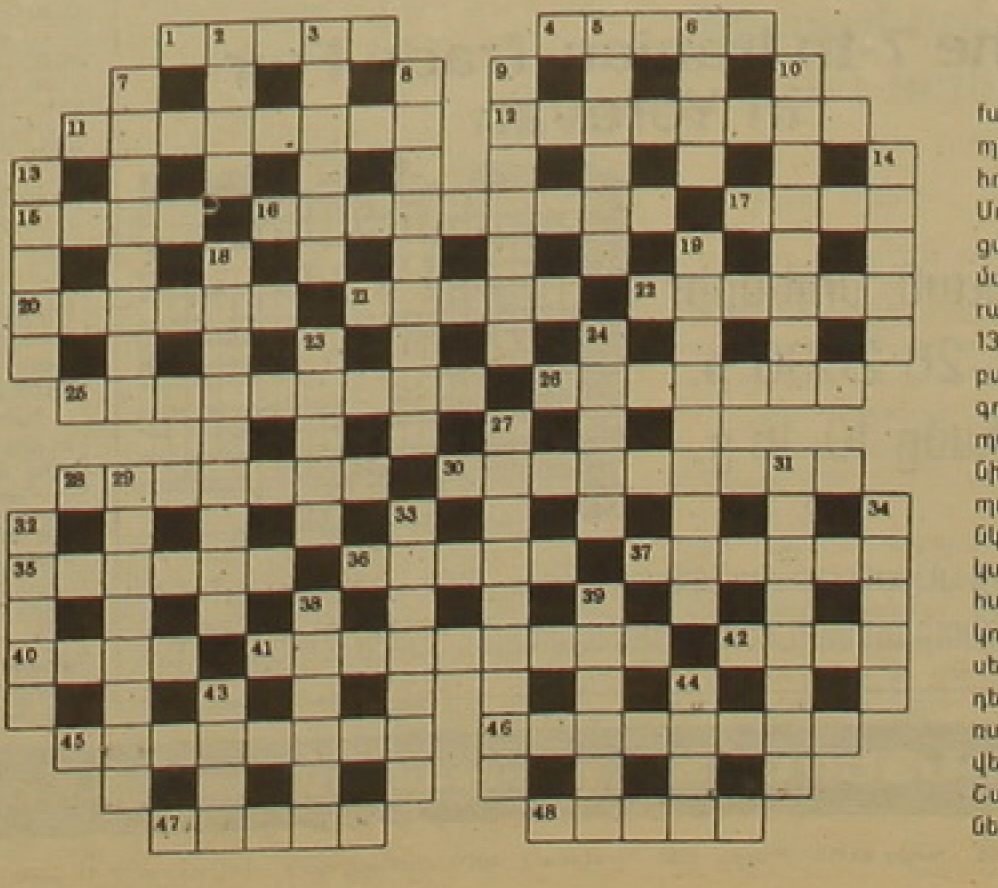

Ուղղահայաց

2. Գյուղատնտեսական գործիք: 3. Հայաշատ քաղաք Հնդկաստանում: 5. Հայրենական մեծ պատերազմում 89-րդ հայկական դիվիզիայի հրամանատարը: 6. Գանայի մայրաքաղաքը: 7. Մրջնալդեհիդի ջրային լուծույթը: 8. Մուրացանի «Առաքյալը» վիպակի հերոս: 9. Հայ մարմնամարզիկ: 10. Ընդարձակ իջվածք Հասարակածային Աֆրիկայի կենտրոնական մասում: 13. Հայ ազգային-ազատագրական գաղտնի բանակ: 14. Չկնատեսակ: 18. Ֆրանսիացի գրող, բարոյախոս: 19. Պատմական մարզ Իսպանիայի հարավում: 23. Եղջերուների ընտանիքի կաթնասուն: 24. Ծիրանի սորտ: 27. «Պեպո» կինոնկարում Կեկելի դերում առաջինը նկարահանված դերասանուհին: 29. Լուսնի կարգավիճակը Երկրի նկատմամբ: 31. Նավահանգիստ Տանզանիայում, մեխակի յուղի, կոկոսի յուղի արտադրության կենտրոն: 32. Բույսերի բազմացման արական օրգան: 33. Հայ դերասան: 34. «Բոռ» վեպի հերոս: 38. «Եռանկյունի» ֆիլմի ռեժիսորը: 39. Ռուս սովետական բանաստեղծ, մանկագիր: 43. Լեւոն Շանթի հերոսներից ... Պայլ: 44. Վարդազգիների ընտանիքի ծառի տեսակ:

Հորիզոնական

1. Անասնապահական տնտեսություն: 4. Որեւէ բանի նպաստող ու առաջ մղող խթան: 11. Պետություն Եվրոպայում: 12. Հայ երգչուհի, քնարական սոպրանո: 15. Չարենցի պոեմը նվիրված արեւի աստվածուհուն: 16. «Կտոր մը երկինք» կինոնկարի երաժշտության հեղինակը: 17. «Եռանկյունի» կինոնկարի էկրանին չերեւացող հերոսը: 20. Լեռնազանգված Վիրահայոց լեռների արեւելյան կողմում: 21. Թագավոր, որի մասին է գրող Պ. Զեյթունցյանի վեպը: 22. Քաղաք Թուրքիայում: 25. Թանկարժեք բուրդ ունեցող այծի ցեղ: 26. Բնակավայր Շիրակի մարզում: 28. Դեղանյութ, որը խթանում է արյան շրջանառությունը, կարգավորում սրտամկանի նյութափոխանակությունը: 30. Հայ երգահան, խմբավար (2 բառով): 35. Աստվածաշնչյան կանացի անուն: 36. Այգիներ Երեւանում, որոնք ամբողջովին վերացել են, նրանց մասին հիշում են միայն բնիկ երեւանցիները: 37. Քաղաք Ավստրալիայում: 40. Մեծ պայծառատես: 41. Հայ աստղագետ: 42. Ա. Բակունցի հերոսուհիներից: 45. «Բոլտուն» վիպակի հեղինակը: 46. Արեւմտահայ բանաստեղծուհի: 47. Կրոնական արարողություն: 48. Երկրաշարժից վերացած հայկական գյուղ:

Կազմեց Է. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

ԱՇԽԱՐՀ

Ռուսաստանը զենք, զինամթերք, ռազմական տեխնիկա է վաճառում 66 երկրների

Ռուսաստանի դաշնային բյուջեի բաղկացուցիչ եւ կարեւոր մաս են կազմում զենքի, զինամթերքի եւ ռազմական տեխնիկայի ու սարքավորումների վաճառքից ստացվող գումարները:

Ռուսական զենքի ավանդական եւ կայուն գնորդներ են Հնդկաստանը, Չինաստանը, Վիետնամը, Սիրիան, Լիբիան, Կուբան: Չնայած կուտակված հարյուր միլիոնավոր դոլարների պարտքին, այս երկրները ռազմական ոլորտում սերտ համագործակցություն են հաստատել Ռուսաստանի հետ, ընդ որում Հնդկաստանն ու Չինաստանը պայմանավորվածություններ ունեն մինչեւ 2010 թվականը:

Զենք գնող երկրորդ խմբի երկրներ են Հարավային Կորեան, Ֆինլանդիան, Հունաստանը, Կիպրոսը, Թուրքիան, Արաբական Միացյալ Էմիրությունները, Քուվեյթը, Մալայզան: Ինչպես նկատում ենք, Ռուսաստանը զենք է վաճառում ՆԱՏՕ-ի անդամ երկրներ Հունաստանին եւ Թուրքիային, ինչպես նաեւ Կիպրոսին, որը Թուրքիայի հետ դե ֆակտո զինված հակամարտության մեջ է: Այն պնդումները, թե ռազմական ոլորտում Մոսկվայի եւ Անկարայի համագործակցությունը կարող է սառնություն առաջացնել Մոսկվա-Երեւան, Մոսկվա-Նիկոսիա կամ Մոսկվա-Աթենք ջերմ հարաբերություններում, հիմնավորված չէ, քանզի Ռուսաստանը (ինչպես ժամանակին ԽՍՀՄ-ը) զենք է վաճառում բոլորին, ովքեր դրա կարիքն ունեն:

Ռուսական զենք, զինամթերք, ռազմական տեխնիկա գնող երկրների երրորդ խմբի մեջ են մտնում ՆԱՏՕ-ի նոր անդամներ Լեհաստանը, Հունգարիան, Չեխիան, ինչպես նաեւ Սլովակիան, Բուլղարիան, Ռումինիան, նախկին Հարավսլավիայի, արաբական մի շարք երկրներ:

Ընդհանուր առմամբ 1999 թ. աշխարհում վաճառվել է 53,5 միլիարդ դոլարի զենք: Ամենամեծ գնորդներն են Սաուդյան Արաբիան եւ Տայվանը, ամենամեծ չափերի զենք արտահանողները՝ ԱՄՆ-ը (աշխարհում վաճառվող զենքի գրեթե 50 տոկոսը ամերիկյան է), Մեծ Բրիտանիան եւ Ֆրանսիան: Ռուսաստանը աշխարհում 4-րդ զենք վաճառող երկիրն է, նրա բաժինը կազմում է 6,6 տոկոս, այսինքն՝ ԱՄՆ-ից շուրջ 7,5 անգամ պակաս:

Թ. Հ.

Ամերիկացիները ընտրեցին իրենց նախագահին

Սկիզբը էջ 1

Սոմալիի, Ռուանդայի, Իրաքի, Բոսնիայի, Կոսովոյի, Հարավսլավիայի, ինչու չէ, նաեւ իսլամ արմատականների ահաբեկչական գործունեությամբ Ալժիրի ավերածություններով զուգորդվող ապակայունացումը ամերիկյան վերոհիշյալ միջամտության արգասիքն է: Բայց եւ այնպես, աշխարհի տարբեր պետություններ կախվածության մեջ են ԱՄՆ-ից: Բազմաբնույթ հարաբերությունները ու համատեղ մեծ ծրագրերն ստիպում են նրանց ուշադրության կենտրոնում պահել նախագահական ընտրությունները: Այլ կերպ՝ դրանց արդյունքներն ավելի շատ միջազգային հանրությանն է հետաքրքրում, քան ամերիկացի ընտրողներին:

Քաղաքական դիտորդները միաձայն նշում են ԱՄՆ-ում նախագահական ընտրությունների նկատմամբ ընտրողների անտարբերության մասին: Իհարկե, սա նոր երեւույթ չէ: Անտարբերությունն սկսել է սկզբնավորվել սառը պատերազմի ավարտին, երբ համայնավարական համակարգի փլուզումը հանգեցրեց Արեւելք-Արեւմուտք հակամարտության վերացմանը: Ստեղծված իրավիճակում, ինչ խոսք, ինքնաբերաբար վերացան նաեւ այդ հակամարտությունից բխող գաղափարախոսական հակասությունները: Այս ամենի առումով պատահական չէր ինչպես Բուշի, այնպես էլ Գորի ընտրարշավի վերածումը շոուի, առավել եւս չէր կարող պատահական լինել «ընտրություններին անպայման մասնակցելու» կոչը, որ ընտրողներին դիմելիս թեկնածուների գլխավոր կարգախոսն էր դարձել:

Առհասարակ, հանրապետականներն ԱՄՆ-ում պահպանողականի համարում ունեն, ուստի նրանց թեկնածուի օգտին հիմնականում քվեարկել են ծագումով անգլո-սաքսոն սպիտակամորթները: Սեւամորթները, վերջին շրջանում երկրում հաստատված ասիացիները, լատինաամերիկացիները, ինչպես նաեւ Մերձավոր ու Միջին Արեւելքի բնակիչները, նախընտրել են լիբերալ հայացքների տեր դեմոկրատներին: Սակայն այստեղ կա մի հանգամանք, դա Գորի էթնիկ ծագումն է, եւ նրա կողմից որպես փոխնախագահի հուդայականի առաջադրումը: Գաղտնիք չէ, որ հրեաներն ԱՄՆ-ում լիարժեք սպիտակամորթ չեն համարվում, բայց սեւամորթները սպիտակամորթների մեջ առավելապես հրեաներին են հակակրում: Գորի նկատմամբ հակակրանքը Բուշի պարագայում ակնհայտորեն համակրանքի է վերածվում եւ զգալի մեծանում է վերջինի նախագահ ընտրվելու հավանականությունը:

Այս հանգամանքը, ինչպես երեւում է, զգալիորեն մտահոգում էր թուրքերին: Նրանց մտահոգությունը թերեւս պայմանավորված է Բուշի ընտրության դեպքում Կոնգրեսի օրակարգում Հայոց ցեղասպանության մի նոր բանաձեւի հայտնվելու հավանականությամբ: Համենայն դեպս, Թուրքիայի քաղաքական շրջանակներն ուշի ուշով հետեւում էին նախընտրական քարոզարշավին, իսկ թուրքական հեռուստատեսությունը ուշադրության կենտրոնում էր պահում դրա ընթացքը: Թուրքիայում հանրապետական Գորի նկատմամբ համակրանքն ակնհայտ է: Դա թուրքական հեռուստատեսությունը պատճառաբանում է Բուշի հայամետ արտահայտություններով եւ միաժամանակ նշում է, որ դեմոկրատ Գորը դրանցից զերծ է մնացել:

Ի դեպ, վերջին տասնամյակներում ԱՄՆ-ի պատմության մեջ Թուրքիային առավելագույնս հանրապետականներն են աջակցել: Շնորհիվ Բիլ Քլինթոնի, այս ավանդույթը խախտվել է եւ աջակցողի դերում են հայտնվել դեմոկրատները: Նոյեմբերի 7-ի առավոտյան հաղորդմանը թուրքական պետհեռուստատեսությունը Գորին համարելով Քլինթոնի հետնորդ, իր պարտքը համարեց երախտագիտությամբ ընդգծել, թե վերջինս Բաքու-Ջեյհան նախագծի, ինչպես նաեւ եվրամիության հարցերում մեծագույն աջակցությունն է ցույց տվել Թուրքիային:

Մենք մեր կողմից ավելացնենք նրա Հայոց ցեղասպանության բանաձեւի առնչությամբ աջակցությունը եւս: Առհասարակ միջպետական հարաբերություններում, երբ խոսքն աջակցությանն է վերաբերում, դա ուղղակիորեն պայմանավորվում է քաղաքական շահերի ընդհանրությամբ եւ ոչ թե տվյալ պետության նկատմամբ նախագահի համակրանքով: Ինչ վերաբերում է Բուշի հայամետ արտահայտություններին, որոնց համար Թուրքիան Գորին է համակրում, թվում է, թե թուրք-իսրայելական համագործակցությունը ռազմական եւ ռազմավարական բնագավառներում ի զորու է մոռացության տալ դրանք: Ի վերջո, անկախ արտահայտությունների բնույթից, Իսրայելին Գորի հետ նաեւ Բուշն է համակրում: Ըստ որում, եթե Բուշի արտահայտությունները պատահական են՝ արված պահի թելադրանքով, ապա նրա համակրանքը միանգամայն անկեղծ է ու հիմնավոր: Դա բխում է Միացյալ Նահանգների մերձավորարեւելյան քաղաքականության առանձնահատկություններից:

ԹՈՒՐՔ-ԻՐԱՆԱԿԱՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Իրանական ինքնաթիռի հարկադիր վայրէջք Թուրքիայում

Նոյեմբերի 1-ին Իրանի «Կասպյան» ավիաընկերության Թեհրան-Դամասկոս չվերթ իրականացնող ինքնաթիռին, երբ անցնում էր Թուրքիայի օդային տարածքով, վերջինիս F-16 տիպի ռազմական ինքնաթիռները հարկադրել են վայրէջք կատարել Դիարբեքիրի օդանավակայանում, որտեղ ստուգել են ինքնաթիռի ուղեւորներին, որոնք Սիրիայում գտնվող սրբավայրերի ուխտավորներ էին, ինչպես նաեւ բեռը (դեղորայք), որը հասցեագրված էր իսրայելա-պաղեստինյան բախումների ընթացքում վիրավորված պաղեստինցիներին:

Անկարայի այդ քայլը Թեհրանը որակեց իբրեւ ոչ բարեկամական, ապա նոյեմբերի 2-ին ԱԳ նախարարություն հրավիրվեց Իրանում Թուրքիայի գործերի հավատարմատարը, որին հանձնվեց Թեհրանի պաշտոնական բողոքը: Այս առնչությամբ Թուրքիայի ԱԳ նախարարության հրապարակած հայտարարության մեջ նշվում է, որ Անկարան գործել է օդագնացության ոլորտում գործող միջազգային օրենքների սահմաններում, որոնց համաձայն յուրաքանչյուր երկիր իրավասու է, անհրաժեշտության դեպքում, իր օդային տարածքով անցնող ինքնաթիռներն իջեցնել եւ ստուգել ուղեւորներին ու բեռը: Ըստ խնդրո առարկա օրենքի, երրորդ երկրի օդային տարածքը հատող ինքնաթիռների ուղեւորների ու բեռների մասին նախապես տեղեկացվում է այդ երկրին, սակայն եթե վերջինս այդ տվյալները կասկածելի է համարում, ապա իրավասու է հարկադիր վայրէջք պահանջել եւ ստուգել: Տվյալ դեպքում, ինչպես նշում են միջազգային ԶԼՄ-ներն ու ակնարկում թուրքական մամուլի որոշ օրգաններ, այդ թվում «Միլլիեթ» օրաթերթը (նոյեմբերի 2-ին), իրանական ինքնաթիռի հարկադիր վայրէջքը տեղի է ունեցել Իսրայելի պահանջով, ըստ որի նշյալ ինքնաթիռը Լիբանանի «Հզբոլլահի» համար զենք էր տեղափոխում, ինչը չհաստատվեց, սակայն միջադեպը բացասաբար անդրադարձավ իրանա-թուրքական փոխհարաբերությունների վրա, որոնք թվում էր, թե վերջին շրջանում բարելավման միտում ունեն:

Օգոստոսի 3-ին Անկարայում կողմերը ստորագրեցին Իրան-Թուրքիա գազատարը 2001 թ. հունիսի 30-ին շահագործման հանձնելու պայմանագիր: Ավելացնենք, որ ըստ 1996 թ. օգոստոսին երկու երկրների միջեւ ստորագրված պայմանագրի, Իրանը խողովակաշարը պետք է շահագործման հանձներ 1999 թ. վերջին, սակայն թուրքական կողմն ԱՄՆ ճնշման ներքո, որը դեմ է գազատարի կառուցմանը, չկարողացավ կատարել պայմանագրային իր պարտավորությունները, ինչի համար պետք է տուգանք վճարեր: Ուստի այդ հարցի, ինչպես նաեւ Թուրքիայի «Հզբոլլահի» վերաբերյալ տարաձայնությունների բերումով (որը ըստ արեւմտյան եւ թուրքական որոշ աղբյուրների սկզբում համագործակցել է այդ երկրի գաղտնի ծառայությունների հետ, սակայն Անկարան առ այսօր Թեհրանին մեղադրում է հիշյալ կազմակերպությանը աջակցելու մեջ) երկու երկրների փոխհարաբերություններում 2000 թ. առաջին եռամսյակում լարվածությունը զգալի էր:

Իսկ այսօր, հիշյալ միջադեպից հետո, քննարկման առարկա է դարձել այն հարցը, թե հանուն Իսրայելի բարեկամության Անկարան կզոհաբերի՞ Իրանի հետ իր կապերը: Ըստ իս պատասխանը բացասական է, քանզի իրանա-թուրքական կապերը բխում են վերջինիս ազգային շահերից, ինչը Թուրքիայում գիտակցում են բոլորը, անգամ նրանք, ովքեր դեմ են դրանց ընդլայնմանը: Քաղաքագետներից ոմանք ի պատասխան այդ հարցի նշում են, որ եթե մինչեւ Ահմեդ Սեզերի իշխանության գալը թուրքերը գլխավորապես ենթարկվում էին Իսրայելի թելադրած քաղաքականությանը, ապա այժմ համեմատաբար անկախ քաղաքականություն են վարում ի նպաստ ազգային շահերի: Եթե այս տեսակետը համապատասխանում է իրականությանը, ապա՝ բացառված չէ, որ ԱՄՆ Ներկայացուցիչների պալատում Հայոց ցեղասպանության հարցի արծարծումը նախագահական ընտրություններից զատ Անկարային կրկին ենթարկելու նպատակ էր հետապնդում:

Նշենք նաեւ, որ վերջին տարիներին, երբ օրակարգ է մտնում իրանա-թուրքական փոխհարաբերությունների հարցը, ապա հաճախ շահարկվում են Իրան-Հայաստան-Հունաստան «սերտ» կապերը, որոնք մտահոգում են Թուրքիային: Այս անգամ էլ բացառություն տեղի չունեցավ, սակայն դրան ավելացել է նոր մտահոգություն՝ Իրան-Իրաք փոխհարաբերությունների բարելավման ջանքերի առնչությամբ, որոնց բնականոնացման համար դեռեւս բազմաթիվ բարդ խնդիրներ պետք է լուծվեն: Իսկ նոր մտահոգությունը պատճառաբանվում է նրանով, որ Թուրքիան Իրաքի հյուսիսի նկատմամբ լուրջ հավակնություններ ունի, որոնց իրականացմանը կարող է խոչընդոտել Իրանը, եթե Թեհրան-Բաղդադ կապերը կարգավորվեն:

Է. Բ.

Իրան-Հայաստան առեւտրային պալատ

Իրանական ապրանքների 7-րդ
ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ-ՎԱՃԱՌՔ

The 7-th Iranian Trade Fair in Yerevan

Երեւան, նոյեմբեր 17-26 2000 թ. ժամը 10-18-ը

Պետական համախանութի (ԳՈՒՄ) տարածքում
Տեղեկությունների համար զանգահարել 56 29 21, 54-10 68

ՀԵՌՈՒՍՏԱՑՈՒՅՑ

8 Նոյեմբեր

9.00 Հայլուր
9.20 Հեռուստասերիալ «Մեղքերի թողություն»
10.10 Հայրողաց տներ
10.20 Համայնքապատկեր
11.00 Գ/Ֆ «Մինչեւ մահ» (Մեծ Բրիտանիա)
12.40 Բարի ախորժակ
13.00 Հայլուր
13.20 Ռուբիկոն+
17.00 Հայլուր
17.20 Մուլտ
18.00 Մարզաշխարհ
18.35 Շոու «1-02»
19.00 Կուլիսների ետեւում
19.20 Տեսաֆիլմ «Իմ տատիկի հեքիաթները»
20.00 Կարծիք
20.35 Տունտունիկ
21.00 Հայլուր
21.40 1 լուր
21.50 XX դարի 100 հայերը. Անդրանիկ Օզանյան
22.00 Հեռուստակատալոգ
22.05 Ազգային ժողովի նիստում. հայտարարություններ, հարցեր կառավարությանը
(Արտանքակային հեռարձակմամբ
22.05 Գ/Ֆ «Տերը»
Երաժշտական ֆիլմ «Տոնախմբություն»)
23.40 Հայլուր
00.00 Հայլուր (ռուսերեն)
00.05 Հայլուր (անգլերեն)
00.15 Կեսգիշերային ճեպընթաց
01.00 Գ/Ֆ «Երեք արքա» (ԱՄՆ)

ՊՐՈՄԵԹԵՎՍ

08.00 Բարի լույս, Հայաստան
(8.30, 9.30 Լրաբեր)
10.00 Սերիալ «Մորենա Կլարա»
10.50 «Չեղնահարկ»
17.00 Մուլտֆիլմ
17.20 Մանկական ժամ. սերիալ «Քեթի Կուպերի պատմությունները», սերիալ «Թոմ Սոյերի եւ Հեկլբերի Ֆիննի արկածները»
18.05 Սերիալ «Մորենա Կլարա»
19.00 Վավ. ֆիլմ
20.00 Լրաբեր
20.35 Օրը
21.35 «1-02»
21.45 Համերգ. Սանտանա
22.20 Գ/Ֆ «Այլումինե մարդուկներ»
(24.00 Լրաբեր)

09.30 Սուրհանդակ (կրկնություն)
10.00 Տոմար
11.30 Աստարեզ (կրկնություն)
19.05 Չղջիկ
19.30 Սուրհանդակ
20.00 Մուլտֆիլմ
20.10 Գիսաստղեր
20.30 Կամ... կամ
21.30 Սուրհանդակ
22.05 Վ/Ֆ «Վերջին ֆայտոնը»
22.30 Տարբերանշան
23.00 Վարկած 4
23.30 Քաղաք
00.00 Սուրհանդակ
00.35 Ակնթարթ
00.40 Գ/Ֆ «Բրինձը կողոպուտը»
(Ավարտին Սուրհանդակ)

7.00 Բարի առավոտ
10.00, 16.00, 19.00, 00.55 Նորություններ
10.20, 17.55 Սերիալ «Բաբելոնյան աշտարակ»
16.20 Մուլտսայրուբեն
16.45 Ձուկլիների կանչը
17.15 ...Մինչեւ 16 եւ բարձր
19.25 Սերիալ «Կուսոյի թիմի բոլոր ճանապարհորդությունները»
19.55 Սպասիր ինձ
20.40, 23.00 Սերիալ «Պատրարշների անկյունում»
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
00.10 Վավ. ֆիլմ «Վայրի ռոս»
01.10 Շախմատի արվեստը. Ռ. Ֆիշեր, Ա. Կարպով, Հ. Կասպարով

РТР

7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 00.00 Լուրեր
7.15-10.20 Բարի լույս, Ռուսաստան
7.20, 8.15 [illegible]
7.50, 9.50 [illegible]
8.30 [illegible]
8.50, 10.15 [illegible]
10.35 [illegible]
11.00 [illegible]
12.30 [illegible]
13.30 [illegible]
14.00 [illegible]
14.30 [illegible]
15.30 [illegible]
16.25 [illegible]
17.25 [illegible]
18.30 [illegible]
20.00 [illegible]
21.30 [illegible]
21.50 [illegible]
23.40 [illegible]
00.30 Լուրերից հետո
00.40 [illegible]
01.40 [illegible]
02.35 [illegible]

ԼՈՒԾԱՐՎՈՒՄ է «Այծա-Մաստր» ՍՊԸ-ն գրանցված Սպանդարյանի տարածքային ստորաբաժանումում, գրանցման թիվ 286.110.02323, 08.08.96 թ. վկայականի թիվ 027576: Պարտատերերը կարող են դիմել [illegible] 2 ամսվա ընթացքում հետեւյալ հասցեով՝ Թումանյան 30, բն. 15:

ԼՈՒԾԱՐՎՈՒՄ է «Ալոս Ակազյան» անհատական ձեռնարկատիրությունը գրանցված [illegible] վկայականի թիվ 007333, գրանցման թիվ 27802000476: Պարտատերերը կարող են երկու ամսվա ընթացքում դիմել [illegible] 9 [illegible]:

@rminco Global Telecommunications ԻՆՏԵՐՆԵՏ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ «ԻՆՏԵՐՆԵՏ» ՍՐՃԱՐԱՆՈՒՄ: Խանջյան 50: Հեռ. 575823:

[illegible] հրատարակչության տպարան. Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Պատվեր 1361. Տպաքանակը 3000. Ստորագրված է տպագրության 7. 11. 2000. Գինը 100 դրամ